

Archeologienota

PEER (Wauberg), Kruisdijk

Deel I: Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek
2022E113

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., 2022, Peer (Wauberg), Kruisdijk, archeologienota, verslag van de resultaten van het archeologisch bureauonderzoek, Haast-rapport 2022-22, D/2022/12654/22

Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1 - B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018 - e-mail: rik.vandekonijnenburg@telenet.be

© 2022 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree* contact: rik.vandekonijnenburg@telenet.be

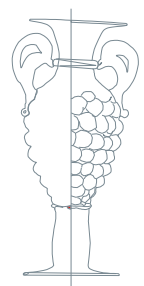
Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2022/12654/22

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: het projectgebied, kijkrichting no-zw

Inhoud

Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

1. Beschrijvend gedeelte
 - 1.1 Administratieve gegevens
 - 1.2 Archeologische voorkennis
2. Onderzoeksopdracht
3. Werkwijze
4. Assessment rapport
 - 4.1 De landschappelijke ligging van het onderzoeksgebied
 - 4.2 Historische situering
 - 4.3 Archeologische situering
5. Besluit
 - 5.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen
 - 5.2 Afweging van de onderzoeksmethoden
 - 5.3 advies
6. Synthese
 - 6.1 Samenvatting gespecialiseerd publiek
 - 6.2 Samenvatting niet-gespecialiseerd publiek
7. Bibliografie
8. Figurenlijst
9. Bijlagen

1. Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2022E113
Actoren	Rik van de Konijnenburg, OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Locatie: Provincie	Limburg
Gemeente	Peer
Deelgemeente	Wauberg
Site	Kruisdijk
Kadastrale gegevens	Peer, afd 1 sectie D perceel 749c12
Oppervlakte onderzoeksgebied	Totale opp: 7858,30 m ²
Kadastraal percelenplan	Fig. 2
Topografische kaart	Fig. 3
Relevante termen thesauri OE	bureauonderzoek

Bounding Box:

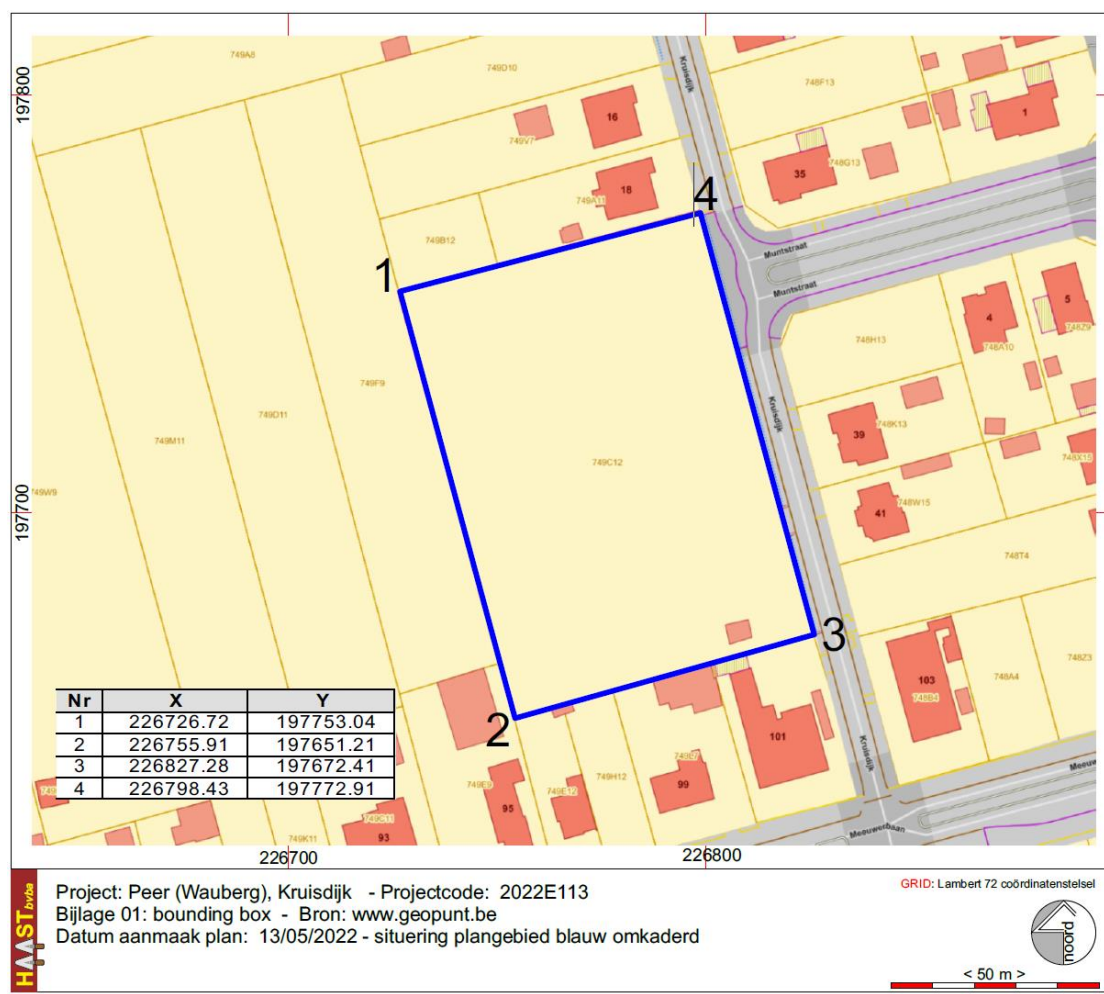

Fig. 1: Bounding Box

Fig. 2: Situering van het onderzoeksgebied op het kadasterplan, situatie 08/05/2022 (cadgis viewer grand public)

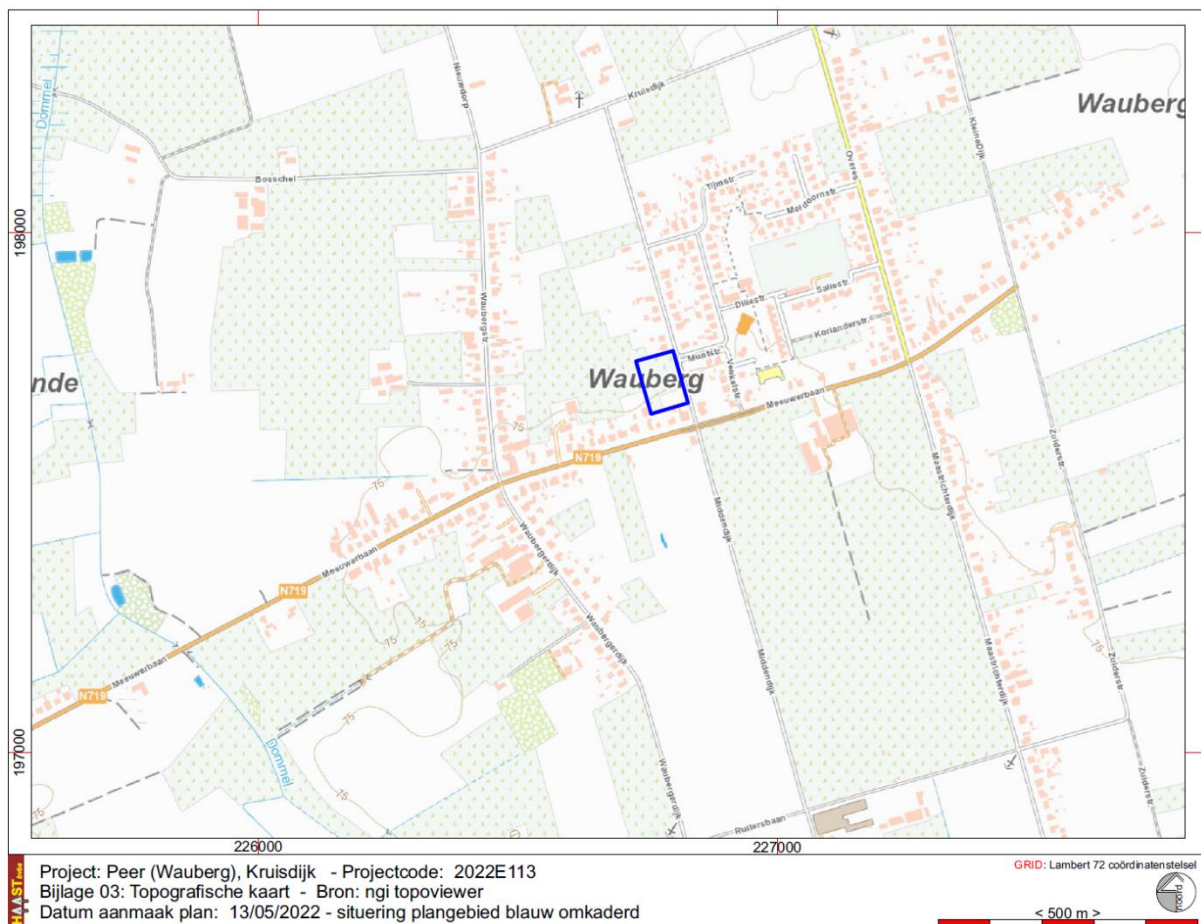

Fig. 3: Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart 1/10.000. © NGI & cartoweb

1.2 Archeologische Voorkennis

Er is nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd binnen de grenzen van het projectgebied.

2. Onderzoeksoopdracht

Randvoorwaarden

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor een verkaveling. De wetgeving met betrekking tot archeologie omvat enerzijds het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en anderzijds het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 die voor archeologie in werking traden op 1 juni 2016 en navolgende wijzigingen.

Overwegende dat,

- de aanvrager van de stedenbouwkundige vergunning een privaatrechtelijk rechtspersoon is,

- de aanvraag geen betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering,
- de aanvraag geen betrekking heeft op werkzaamheden binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden,
- de percelen waarop de vergunning betrekking heeft niet geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in een archeologische zone, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,
- de betrokken percelen volledig gelegen zijn in een woon- en woonuitbreidingszone
- de oppervlakte van het perceel gelijk aan of groter is dan 3.000 m² (7858,30 m²)

Dan dient een bekrachtigde archeologienota te worden toegevoegd bij de aanvraag van een verkavelingsvergunning.

Uitstel van veldwerk is juridisch en maatschappelijk gerechtvaardigd aangezien het terrein nog in gebruik is als akker (hooiland) en deels dicht bebost.

Vraagstelling

Het bureauonderzoek heeft tot doel het projectgebied archeologisch te evalueren op basis van bestaande bronnen en de impact van de geplande werken op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed te bepalen. Dit houdt in dat er informatie wordt verzameld over de mogelijke aanwezigheid of afwezigheid van archeologisch erfgoed binnen het projectgebied. De kenmerken, de relatie met het omringend landschap, de bewaringstoestand en de waarde van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed worden ingeschat. Ook de manier waarop de geplande bodemingrepen worden uitgevoerd maakt deel uit van de evaluatie.

Het bureauonderzoek formuleert een antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- welke evolutie kende het landschap van het projectgebied?
- welke evolutie kende het gebruik van het terrein?
- wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Beschrijving van de geplande werken

Het kadastrale perceel zal verkaveld worden in 6 bouwloten en 6 achterliggende en aansluitende tuinloten. De bouwloten zijn bestemd voor het bouwen van vrijstaande woningen; er zijn geen wegeniswerken voorzien. De bouwloten grenzen aan de straat Kruisdijk, een qua nutsleidingen volledig uitgeruste weg.

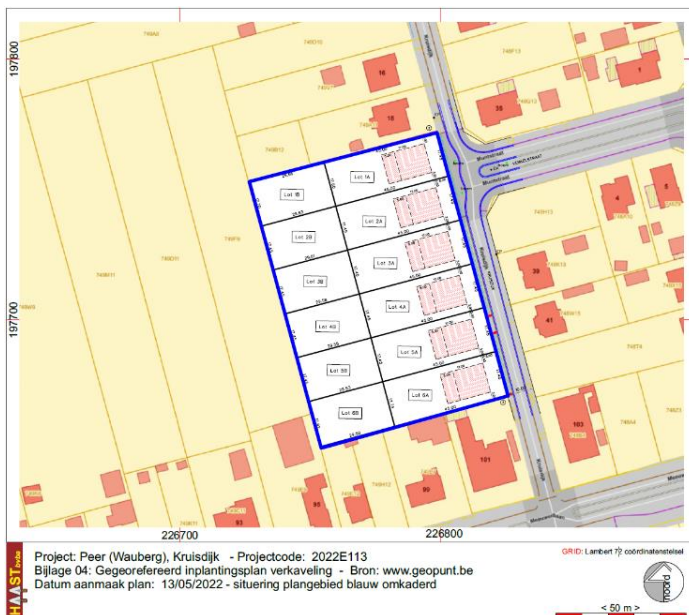

Fig. 4: gegeoreferend inplantingsplan van de verkaveling

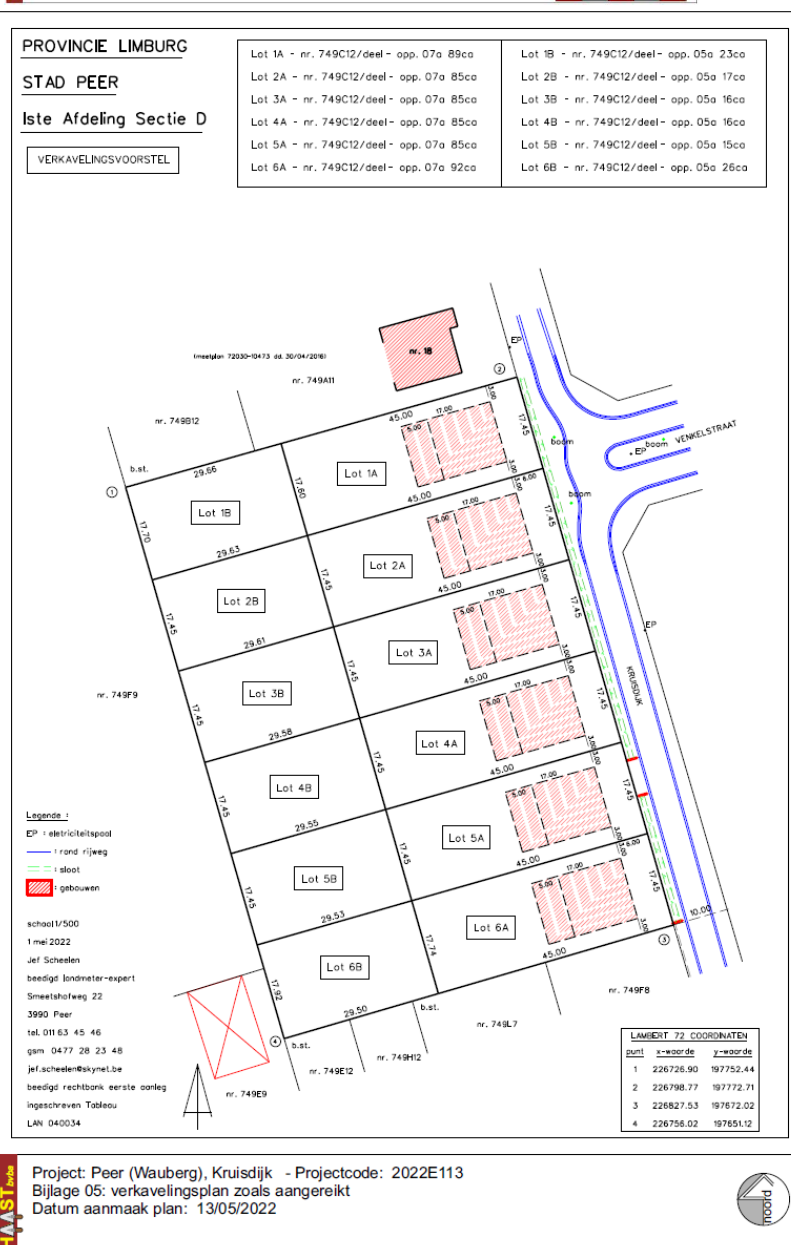

Fig. 5: verkavelingsplan zoals aangereikt

3. Werkwijze

Met dit bureauonderzoek willen we inzichten krijgen in de huidige archeologische, historische en landschappelijke kennis van het onderzoeksgebied en de omgeving. Die inzichten worden verder getoetst aan de geplande ingrepen in de bodem. Het doel is te bepalen in hoeverre verder archeologisch onderzoek aangewezen is om zo te komen tot een programma van maatregelen teneinde de archeologische waarde en mogelijke kennisvermeerdering op archeologisch vlak voor de site en de omgeving van het projectgebied in te kunnen schatten. Om een antwoord te formuleren op de gestelde onderzoeksvragen werden diverse bronnen geraadpleegd waarvan de referenties gebundeld werden in de bibliografie.

Om een inzicht te krijgen in de archeologische kennis betreffende het gebied werd de Centraal Archeologische Inventaris geraadpleegd (cai.onroerenderfgoed.be en geo.onroerenderfgoed.be) en, indien bekend, de verslagen van eerdere onderzoeken op aanpalende of naburige percelen.

Wat betreft de landschappelijke ligging, de tertiairgeologische en quartairgeologische gegevens en de geomorfologie werd gebruik gemaakt van de websites www.geopunt.be en <https://dov.vlaanderen.be>. Via geopunt werden de historische kaarten geraadpleegd (Ferrariskaart, Vandermalenkaart, Atlas der Buurtwegen), evenals luchtfoto's van het projectgebied van 1971 tot en met 2021; enkel de betekenisvolle foto's werden in deze studie opgenomen. Via het Cartesiusportaal werden de historische topografische kaarten geconsulteerd, ook hier werden enkel de betekenisvolle kaarten opgenomen. Het kadasterplan werd opgevraagd via de publieke cadgis viewer van de federale overheid (http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE).

Alle gebruikte rasterdatasets werden opgehaald via Web Map Service of als geotiff beschikbaar via de geoloketten van de Federale en Vlaamse overheden. De verwerking van de gegevens en aanmaak van de kaarten voor de archeologienota gebeurde met Pythagoras-software en CorelDraw 18X.

4. Assessmentrapport

4.1 De landschappelijke ligging van het onderzoeksgebied

Geografische en topografische situering

Het projectgebied is gelegen aan de Kruisstraat in het gehucht Wauberg. Wauberg is een kerkdorp in de gemeente Peer. Voor de afkomst van de naam bestaan verschillende verklaringen: Waldberg (bosberg), Waaenberg (hoogte waar het waait), naar de vroegere schrijfwijze Waayenberg; mogelijk stamt het af van het Keltische wehra, dat bron betekent. Aan de Muntstraat bevindt zich de Sint-Jozefkerk, een modernistisch kerkgebouw uit 1963, ontworpen door architect Reynaerts. Het is een eenvoudige bakstenen kerk onder plat dak, met enkele glaswanden en rechthoekige klokkentoren op het dak, bekroond door een ijzeren kruis. In 1966 werd Wauberg een zelfstandige parochie.

Wauberg ligt op de waterscheiding tussen Maas en Schelde, op een hoogte van ongeveer 75 meter, op één der hoogste punten van het Kempens Plateau. Het projectgebied zelf kent een lichte dalin,g

van zuid naar noord van +75.12 m TAW gemiddeld aan de zuidgrens naar +74.70 m TAW gemiddeld aan de noordgrens.

Ten zuiden van Wauberg ontspringt de Dommel. De Dommel stroomt op ca. 1 kilometer ten westen van het projectgebied. Ook de Bullenbeek, een zijbeek van de Abeek, ontspringt daar. Iets meer naar het westen ten slotte, ontspringt er de Bolissenbeek.

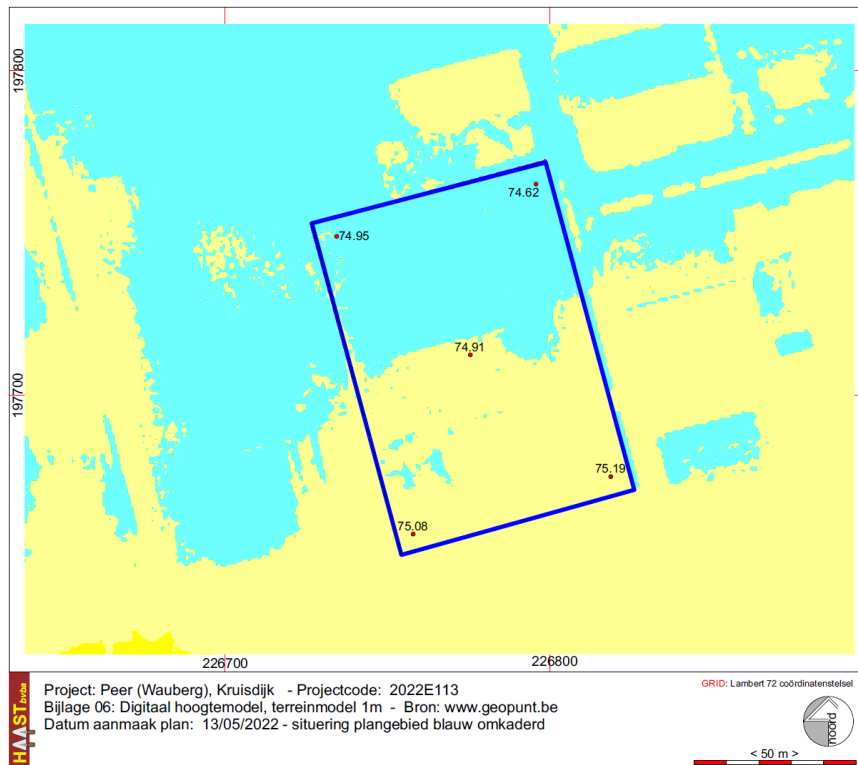

Fig. 6: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM DHMV_II_DTM_RAS_1M op projectgebiedschaal. © Geopunt

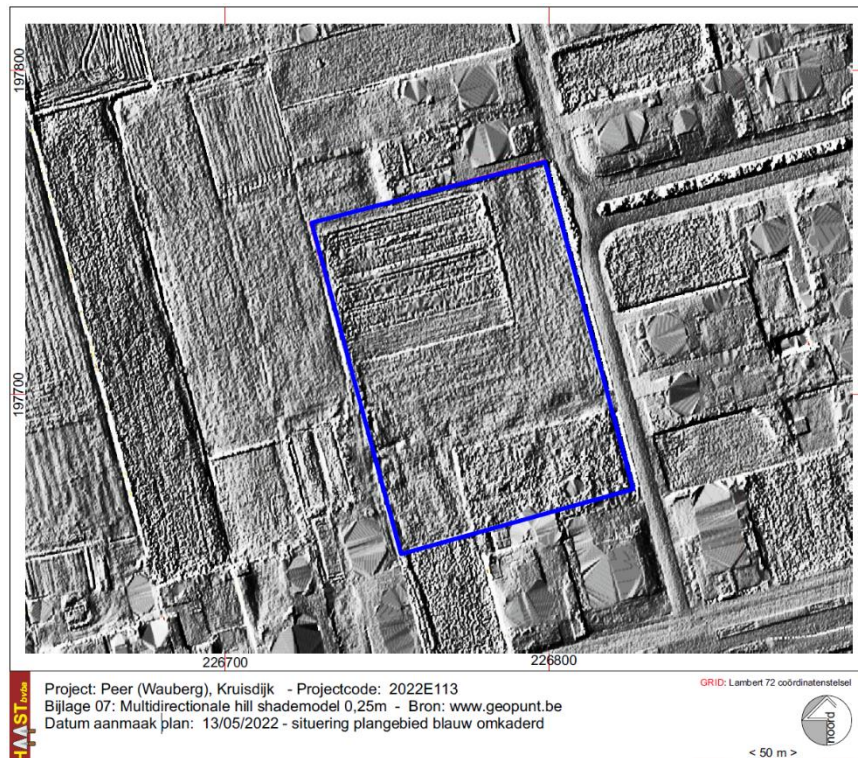

Fig. 7: Situering van het onderzoeksgebied op het multidirectionale hill shademodel 0,25 m © Geopunt

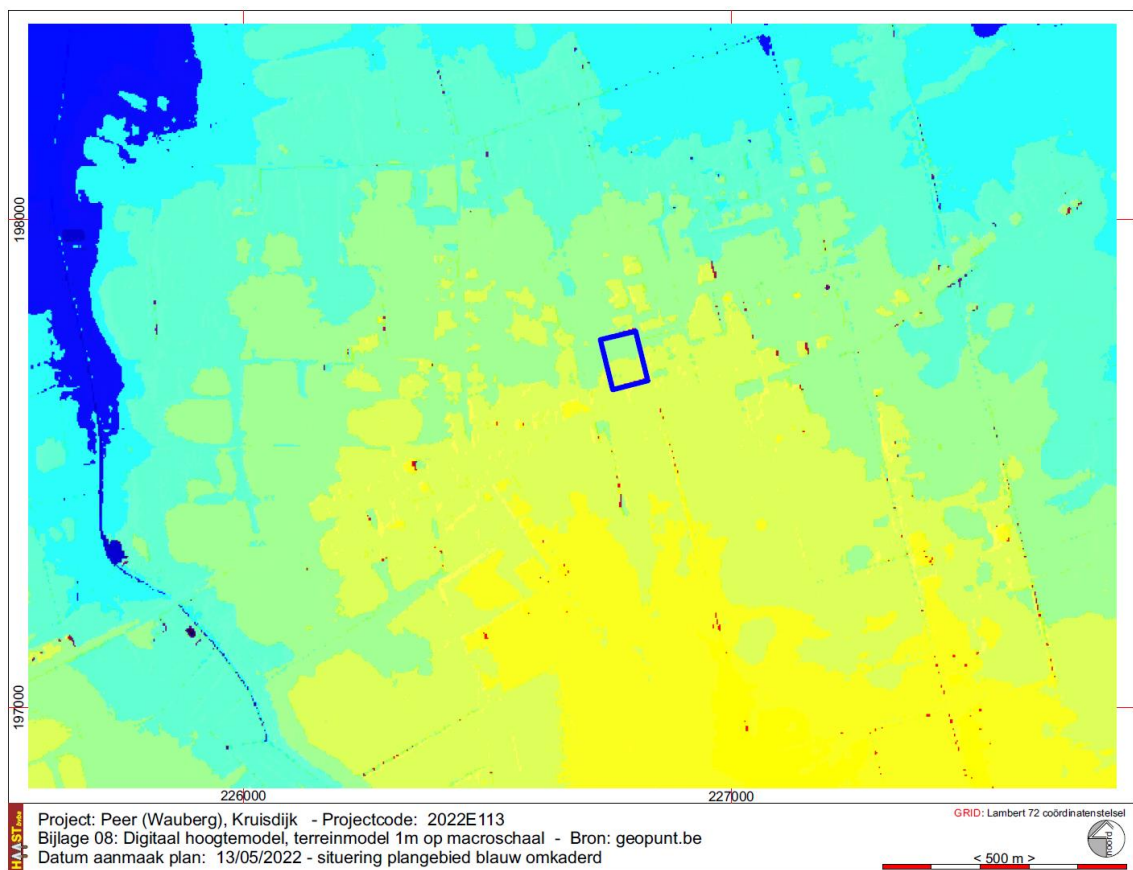

Fig. 8: Situering van het projectgebied op het DHM LIDAR_DHMV_II_DTM_RAS_1M op macroschaal ©geopunt.be

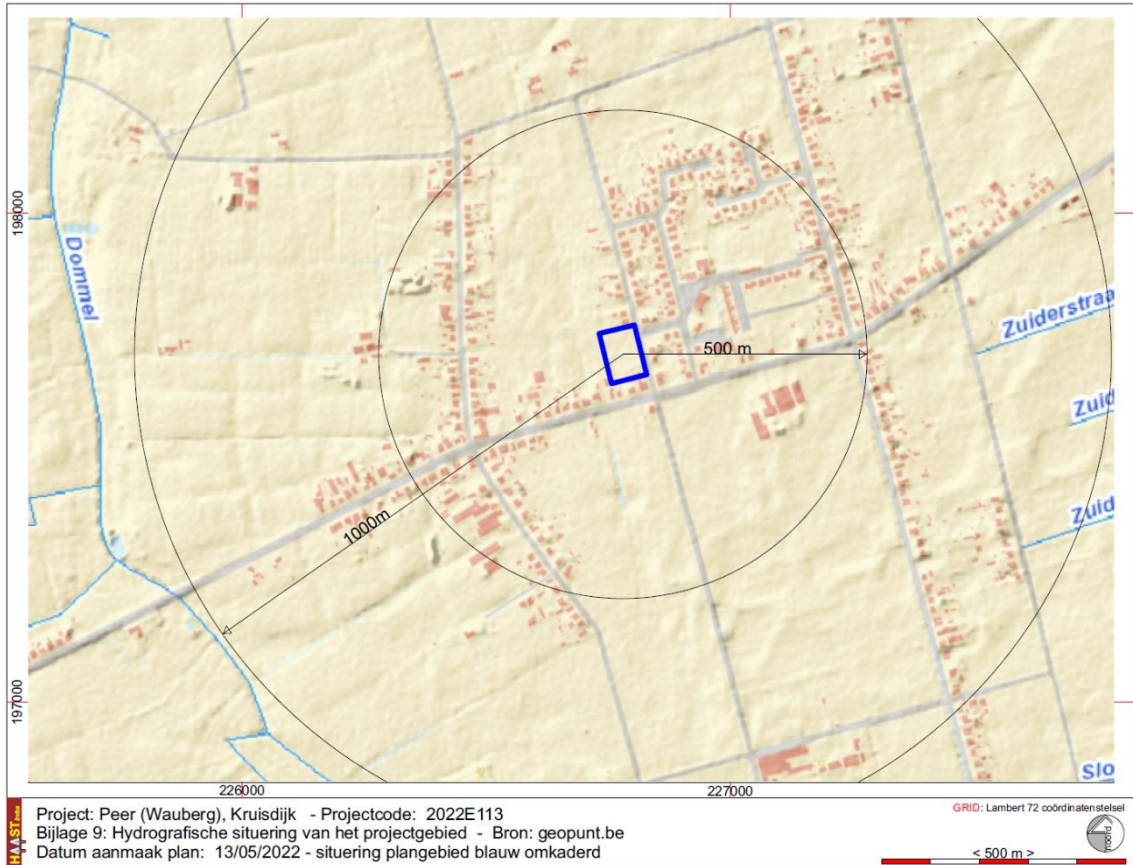

Fig. 9: Hydrografische situering van het projectgebied © Geopunt

Geologische en bodemkundige situering

Geomorfologisch¹ gezien bevindt het projectgebied op het Kempens Plateau. Dat Plateau is een puinkegel die afgezet werd toen Maas en Rijn nog één rivier vormden. Het plateau wordt gekenmerkt door zandduinen en een grindige tot sterk grindige ondergrond. De meest voorkomende bodems zijn zandbodems.

Op de **tertiair geologische kaart** is het projectgebied gesitueerd in de formatie van Kasterlee. Deze formatie uit het vroege Pliocene (Zanclien, 5,3 tot 3,6 miljoen jaar geleden) bestaat uit grijzige mica- en glauconiet-houdende fijne zanden. Deze bevatten soms lenzen van micahoudende klei. Naar boven toe nemen deze kleilenzen toe in aantal. De basis van de formatie bestaat soms uit grind en fossielfragmenten.

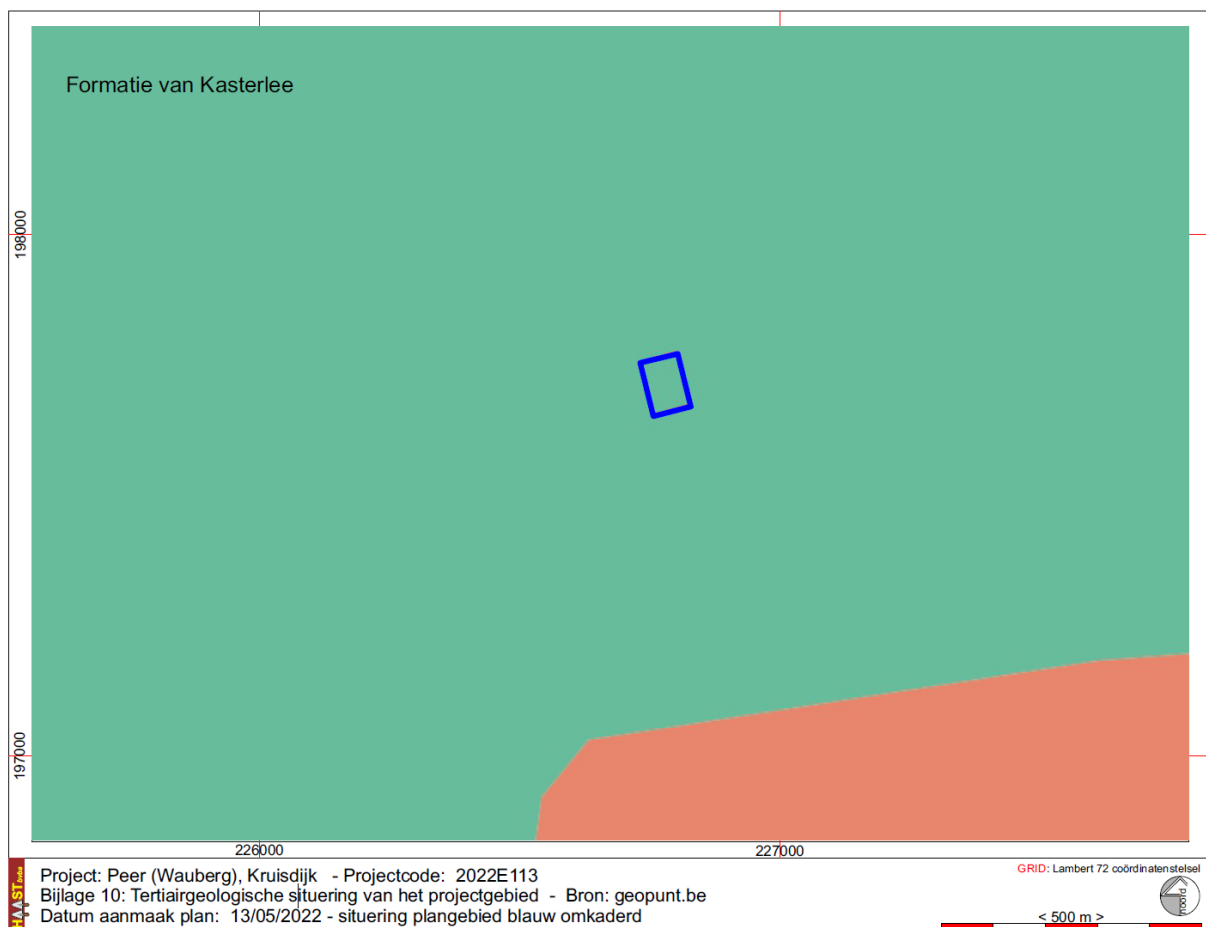

Fig. 10: Situering van het plangebied op de tertiairgeologische kaart

Op de **quartaairgeologische kaart** is het projectgebied gesitueerd in een gebied gekarteerd als profieltype 31. Dat profieltype wordt gekenmerkt aan de basis door fluviatiele afzettingen (Maas-sedimenten) van het Cromeriaan (Midden-Pleistoceen) en het Baveliaan (Post-Jarmillo, Vroeg-Pleistoceen). Daarop komen eoloische afzettingen voor van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en/of het Saaliaan (Midden-Pleistoceen). Mogelijk komen ook hellingafzettingen voor van het Quartair.

¹ De Geyter, G., Vandenbergh N. & Gullentops F., 1995, - Kaartblad 17 MOL. *Toelichtingen bij de geologische kaart van België - Vlaams Gewest*. Belgische Geologische Dienst en Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, Brussel. p. 21.

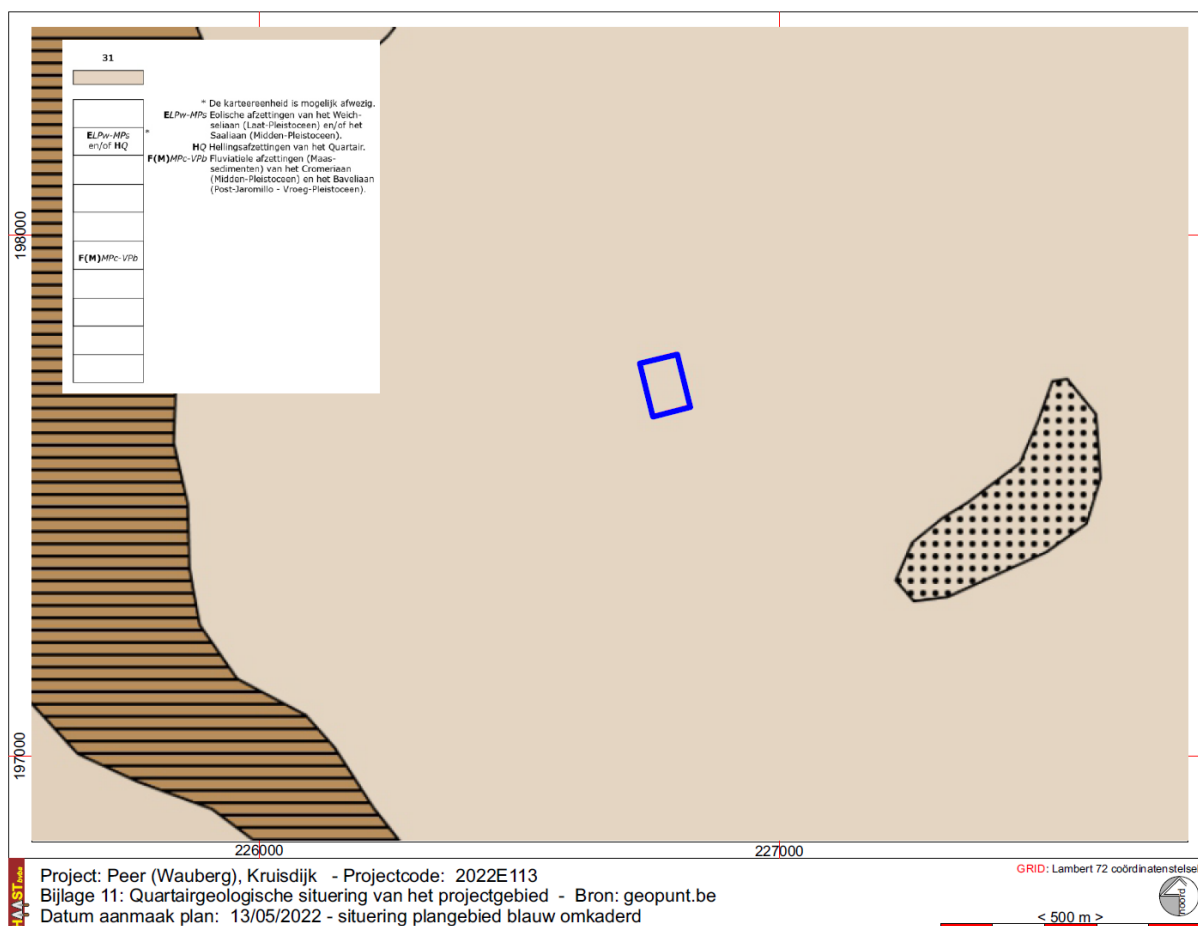

Fig. 11: Situering van het plangebied op de quartairgeologische kaart

Op de **bodemkaart** volgens Belgische classificatie bevindt het projectgebied zich in een zone gekarteerd als bodemtype Sdgt.

Sdgt² is een matig natte lemig zandbodem met duidelijke humus of/en ijzer B horizont met grindbijmenging.

Profiel. Sdg heeft een donkergrijze Ap die rust op een uitgeloopte grijze A₂. De podzol B bestaat uit een zwartbruine B_{2h1} en een bruine humus of ijzer B (B_{2h2} of Bir). Hij is diffuus en reikt tot meer dan 80 cm diepte. De C horizont vertoont weinig of geen roestverschijnselen; hij is grijsachtig.

Waterhuishouding. Sdg heeft een goede waterhuishouding tijdens de zomer, alhoewel de oppervlaktelagen boven de Bh kunnen uitdrogen. Hij lijdt van wateroverlast in de winter en het voorjaar, zodat kunstmatige ontwatering vereist is (open greppels en bedden).

Op de bodemkaart volgens de WRB-classificaties is het gebied gekarteerd als een Gleyic Podzol (Podzols).

² BAEYENS, L. en SANDERS, J., 1987, Bodemkaart van België, Verklarende tekst bij het kaartblad Gestel (Waterschei) 63W, Gent, p.61

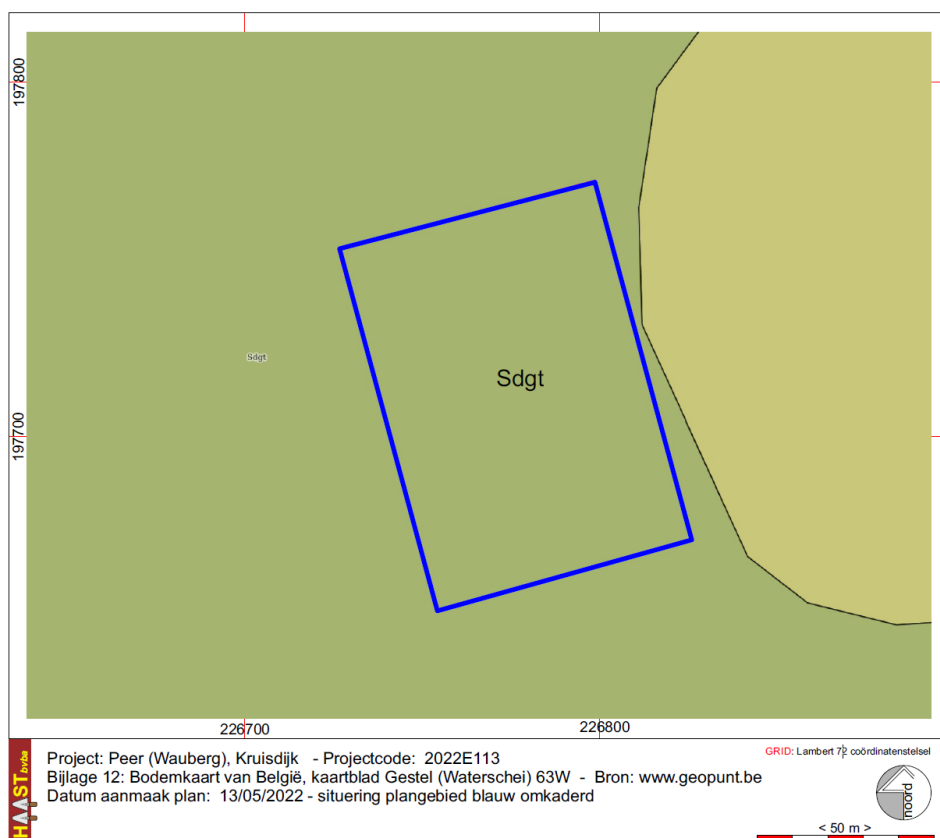

Fig. 12: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens Belgische Classificatie © Databank Ondergrond Vlaanderen.

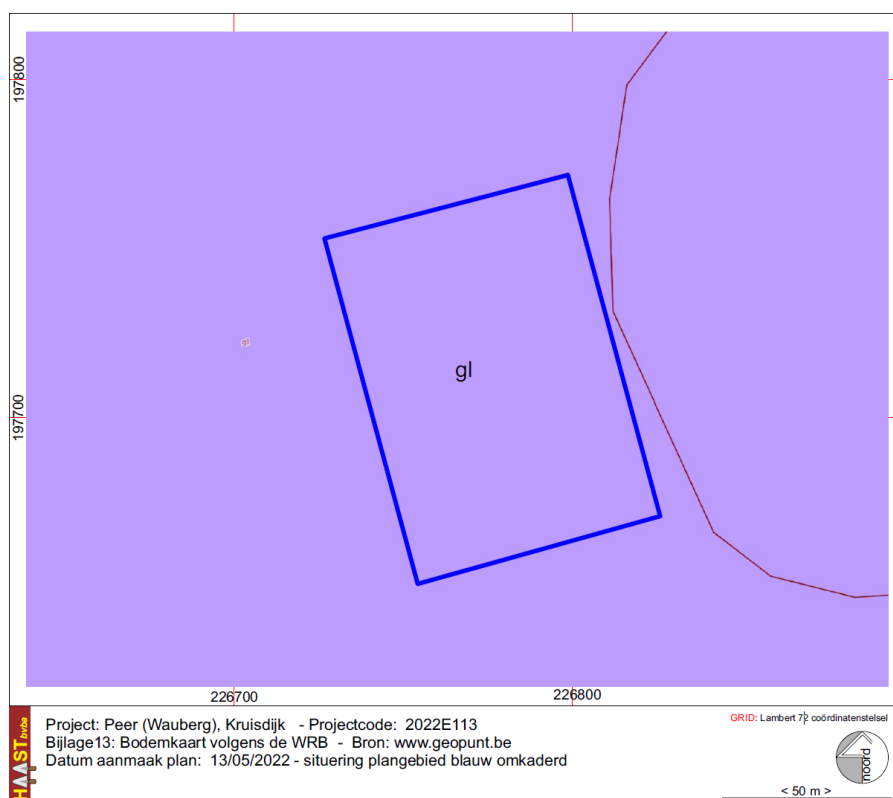

Fig. 13: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens de WRB © Geopunt.

De **bodembedekkingskaart** is een opname uit 2018. De noordwesthoek van het terrein is ingekleurd als akker, het centrale deel van de noordoosthoek tot de zuidwesthoek is ingekleurd als grasland en in de zuidwestelijke hoek is een bos ingekleurd met daarin een klein gebouwtje.

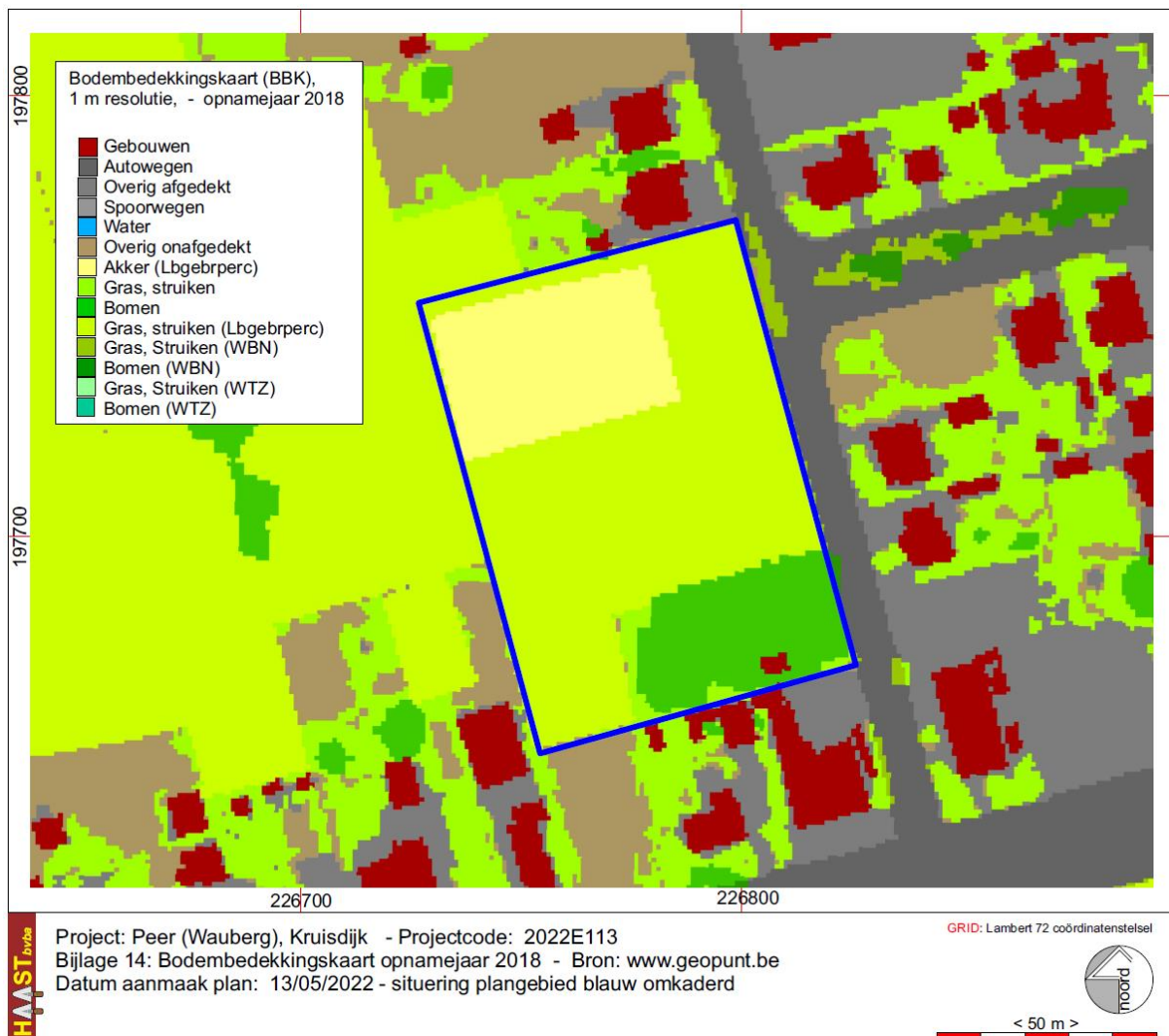

Fig. 14: Het onderzoeksgebied op de bodembedekkingskaart opname 2018. © Geopunt.

4.2 Historische situering

De **Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden**, in 1771-1778 opgemaakt in opdracht van graaf de Ferraris, geeft ons een duidelijk beeld van de toestand van het gebied eind achttiende eeuw. Het projectgebied is gelegen in een uitgestrekt heidegebied met ten westen en ten oosten enkele paden/wegen. Ten westen en ten zuiden van het projectgebied, op ruim 200 m afstand, zijn enkele gebouwen ingetekend en zijn delen van de heide in gebruik als akkers en weiden.

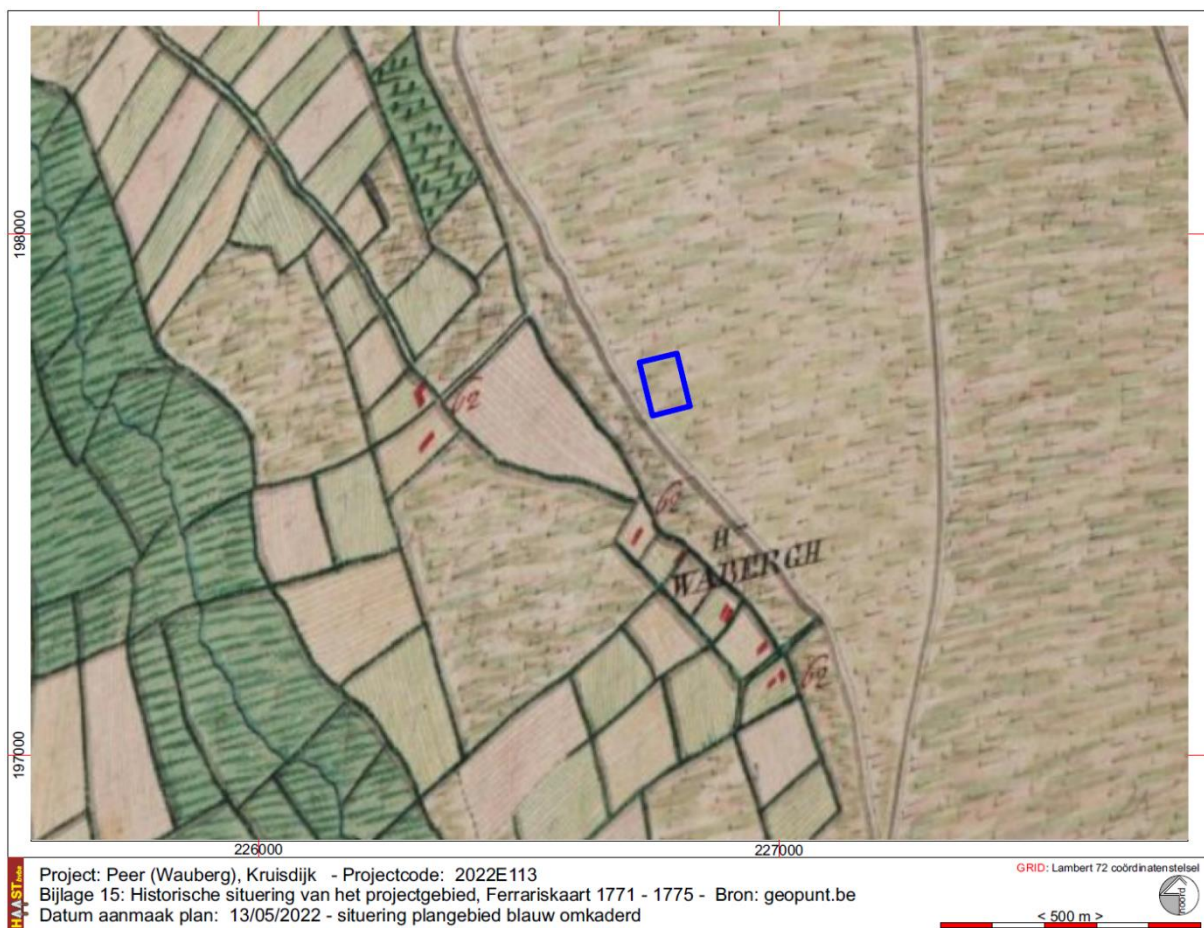

Fig. 15: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart. © NGI en Geopunt.

Op **De Atlas der Buurtwegen (ca. 1845)** is het gebied deel van één groot perceel, heide, met ten zuiden van het projectgebied een pad, *Sentier n°175*.

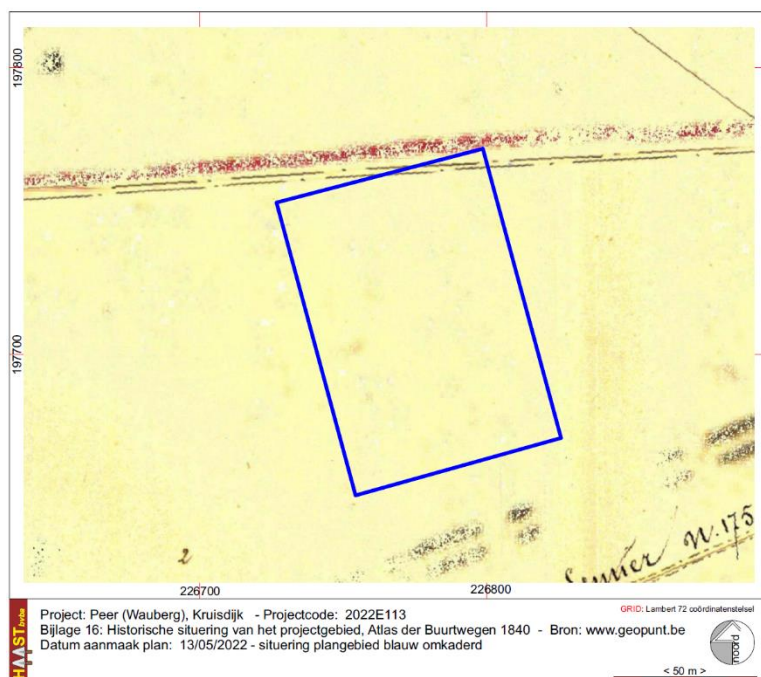

Fig. 16: Situering van het onderzoeksgebied op detailplannen van de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840). © Geopunt

De Vandermaelenkaart (1846-1854) toont een beeld dat niet erg verschilt van de voorgaande historische kaarten. Het projectgebied wordt op deze kaart, zoals op de Ferrariskaart, gesitueerd in een uitgestrekt heidegebied, *de Bosscheller Heyde*. Het gehucht Wauberg situeert zich op ca 200 m te westen van het projectgebied. Het pad, *sentier n°175*, staat op de Vandermaelenkaart ingetekend als een stippellijn van zuidwest naar noordoost.

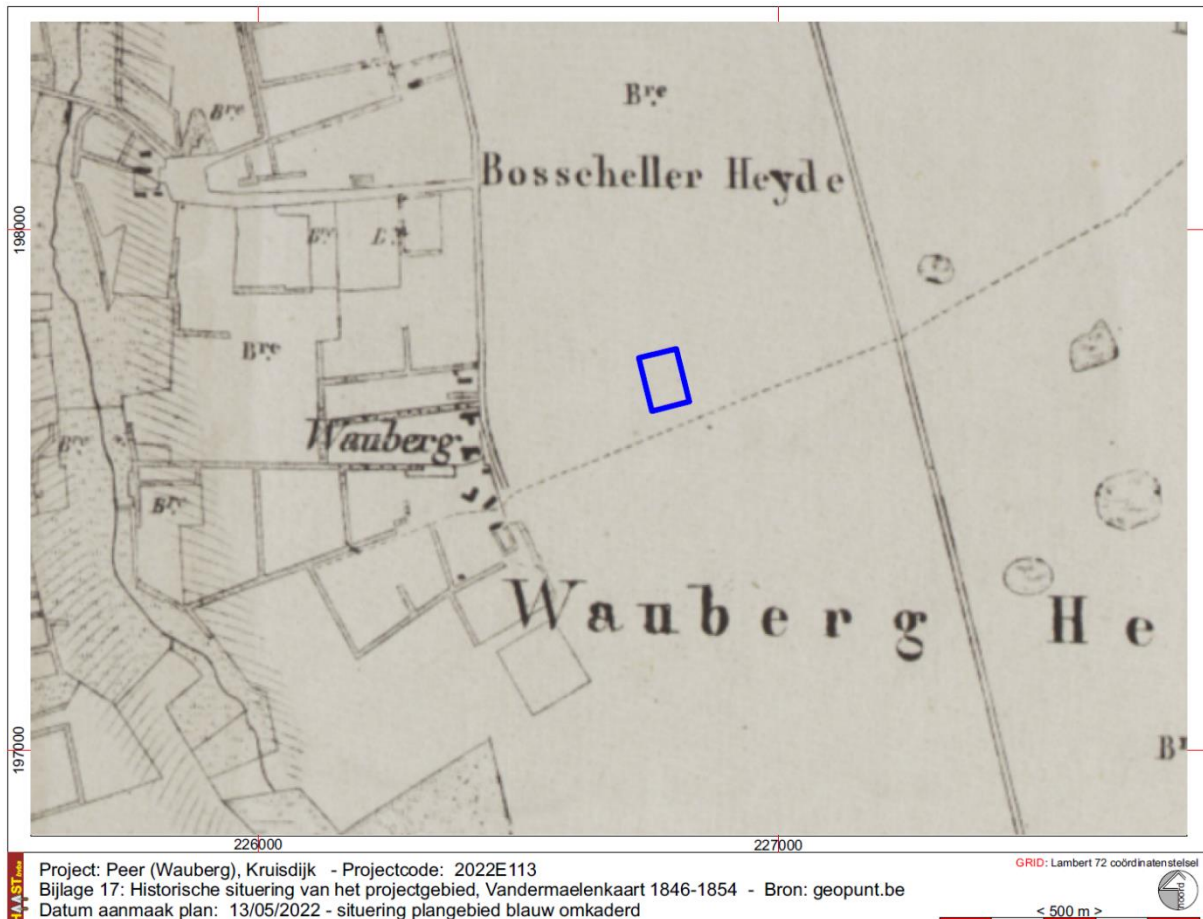

Fig. 17: Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854). © NGL.

De **luchtfoto's** van 1971 tot en met heden tonen dat het projectgebied in gebruik was als akker en weiland, bos en serres. De serres staan in de noordwestelijke hoek van het terrein. De zuidoostelijke hoek is altijd een bos. Het centrale deel is altijd een weide of akker. De serres verdwijnen geleidelijk vanaf 2018 en die zone wordt vanaf 2020 deel van de weide/akker (hooiland).

Fig. 18: Luchtfoto's 1971 – 2021 © Geopunt.be

4.3 Archeologische situering

Het projectgebied ligt archeologisch gezien in een soort “niemandsland”. De enige waarneming, maar op een afstand van ruim 700 m ten oostzuidoosten van het projectgebied, is cai-locatie 158263. Op basis van historische gegevens werd een gebied afgebakend zonder archeologische controle: *INDICATOR SLAGVELD*³ *Het slagveld zou zich bevinden op het deel van de heide waar de Hoevestraat, de Broekkantstraat en verderop de Heidestraat en de Voorbroeken samenkomen tot tegen de Maastrichterdijk. De zone bestaat hoofdzakelijk uit weilanden. Er is nagenoeg geen bebouwing. De huidige afbakening van het slagveld is gebaseerd op het onderzoek van Godelieve Geerkens die, naar aanleiding van de 350e verjaardag van de slag, er in 1998 een boek over publiceerde. Aan de hand van de door de Lorreinen én de huislieden gevolgde wegen kon zij met quasi zekerheid de plaats van de slachtpartij vaststellen. Het slagveld werd niet bezocht. Er kunnen dan ook geen uitspraken worden gedaan over de conservering van het archeologisch erfgoed.*

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Slag bij Meeuwen 1648, <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/158263>

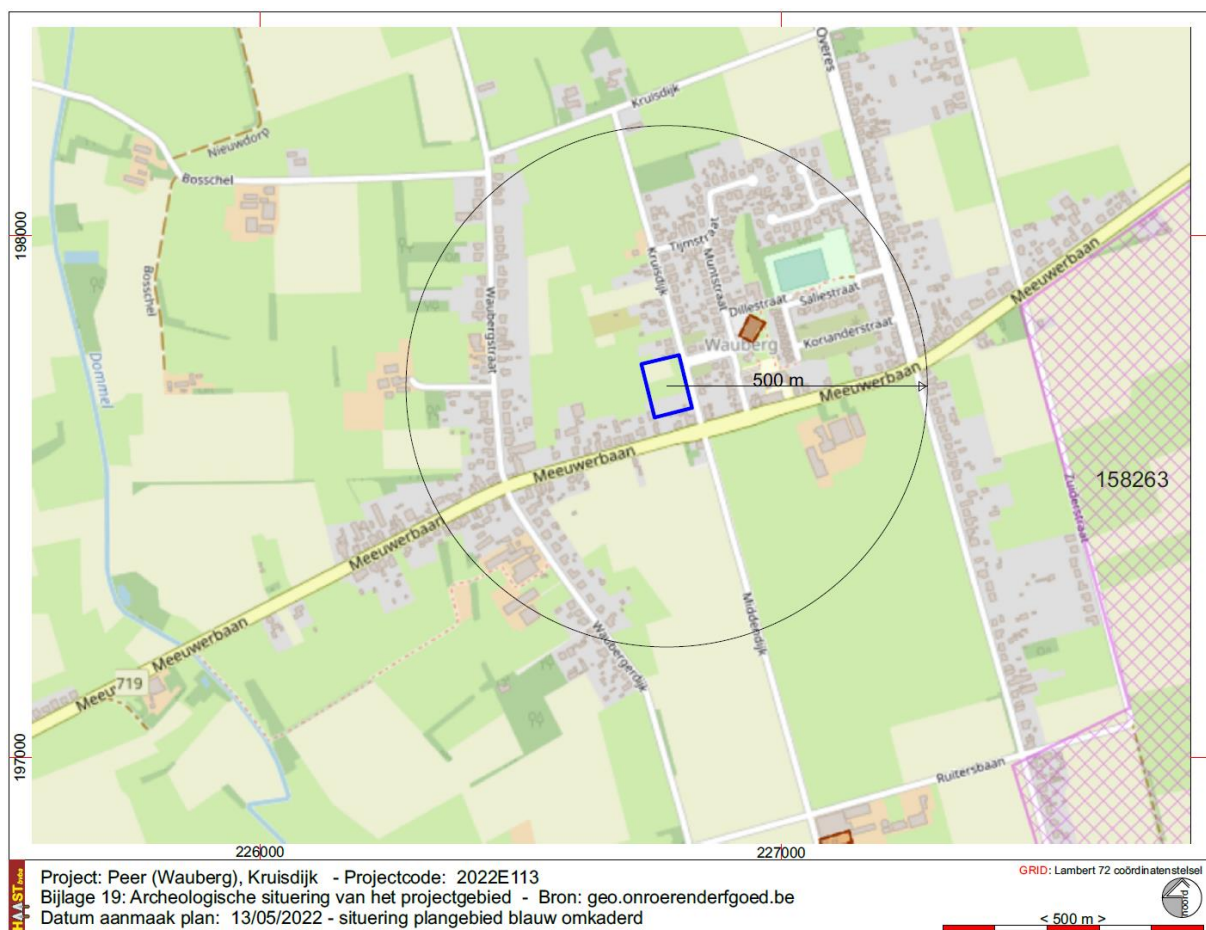

Fig. 19: Archeologische situering van het projectgebied, bron: geo.onroerendergoed.be

Verstoorde zone(s)

Binnen het projectgebied kunnen geen echt verstoorde zones aangeduid worden. Mogelijk is de zone waar de serres stonden licht verstoord door de bewerking van de grond en op de luchtfoto uit 2020

(winteropname) zijn in het zuidwestelijke terreindeel sporen zichtbaar van het berijden van het terrein en ogenschijnlijk storten van grond. Maar dat blijkt tijdelijk geweest te zijn. Op de luchtfoto uit 2021 zijn daar geen sporen meer van zichtbaar en ook op het terrein blijkt het geheel één groot veld te zijn met grassen.

Fig. 20: Verstoorde zones, basis luchtfoto uit 2020 © geopunt.be

5. BESLUIT

5.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

- welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het projectgebied?

De archeologische verwachting voor onderhavig projectgebied, projectcode 2022E113, is matig tot laag in te schatten. De meeste nabije natuurlijke waterbron ligt op een afstand van meer dan 1 kilometer, met name de Dommel. Ten oosten van het projectgebied zijn enkele kleinere grachten ingetekend op de hydrografische kaart, maar ook die liggen op méér dan 600 afstand tot het projectgebied en zijn artificieel gegraven afwateringssloten.

Toch is het gebied op de bodemkaart gekarteerd als een matig natte lemig zandbodem, drainageklasse d, *Sdg heeft een goede waterhuishouding tijdens de zomer, alhoewel de oppervlaktelagen boven de Bh kunnen uitdrogen. Hij lijdt van wateroverlast in de winter en het voorjaar, zodat kunstmatige ontwatering vereist is (open greppels en bedden).*

Dit maakt het gebied weinig interessant als vestigingsplaats voor een kamp of nederzetting. Het gebied zal eerder behoord hebben tot het landbouwareaal van een nederzetting. Er kan derhalve een matige verwachting gesteld worden naar sporen van (vroeg) landbouwgemeenschappen, mogelijk al vanaf de metaaltijden. Gelijkaardige sporen werden bijvoorbeeld aangetroffen in Bree, Mussenburgveld⁴, Overpelt, Bleekveldstraat⁵ en Meeuwen, Hoogstraat⁶. Maar bij deze sites dient opgemerkt dat de afstand tot een waterloop veel minder groot was dan de afstand van het projectgebied Kruisdijk tot de Dommel. Het Mussenburgveld in Bree is gesitueerd op een 250 m afstand tot de Wiekersbeek, de site Bleekveldstraat ligt op ongeveer 450 m afstand van de Oude Dommel en Meeuwen-Hoogstraat ligt op ca. 400 m afstand van de A-beek; allemaal op minder dan 500 m terwijl het projectgebied Kruisdijk op meer dan 1 km afstand ligt tot de Dommel.

Ook de totale afwezigheid van vondsten in de wijde omgeving van het projectgebied biedt geen enkel inzicht in de archeologische waarde van het terrein. Misschien is die afwezigheid te wijten aan gebrek aan onderzoek of prospecties, zelfs metaaldetectievondsten zijn niet gekend, en is het gebied effectief vanuit archeologisch standpunt onbekend, ofwel zij er effectief in dat gebied geen archeologische sporen aanwezig. Mogelijk had dat dan weer te maken met het gebrek aan een waterbron of de té grote afstand tot een waterbron of met de eerder onvruchtbare gronden.

⁴ ADRIAENSEN, J. en VERRIJCKT, J., 2022, Bewoningssporen uit de IJzertijd. Eindrapport van de opgraving aan Mussenburgveld, Bree, Beerse (<https://id.erfgoed.net/archeologie/eindverslagen/1812>)

⁵ VAN DE KONIJNENBURG, R. en DONDEYNE, S., (2012) Archeologische opgraving site: Overpelt - Ringlaan / Veldstraat / Bleekveldstraat: eindverslag, HAAST-rapport 2012-08, Bree

⁶ VAN DE KONIJNENBURG, R. en JANSSEN, J., 2017, Meeuwen-Gruitrode, Hoogstraat/Kruisstraat), Archeologienota na proefsleuvenonderzoek, HAAST-rapport 2017-34, Bree, D/2017/12654/34 (<https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/3824>)

Samengevat kan de archeologische verwachting als volgt opgesteld worden:

Steentijd (jagers – verzamelaars): laag omwille van de topografische ligging van het terrein, op grote afstand tot een natuurlijke waterbron

Neolithicum - Metaaltijden (vroege landbouwsamenlevingen): matig, misschien eerder sporen van landbewerking met mogelijk het aantreffen van één of meerdere afvalkuilen of sporen van spiekers

Romeinse Tijd – vroege Middeleeuwen (late landbouwsamenlevingen): matig, eerder sporen van landbewerking met mogelijk het aantreffen van één of meerdere afvalkuilen of sporen van spiekers

Middeleeuwen - late Middeleeuwen (staatssamenlevingen): matig tot laag, eerder sporen van landbewerking

Nieuwe tijd tot heden (WOII): onbestaande, gelet op de evolutie van het gebruik van het terrein zoals blijkt uit de cartografische en fotografische bronnen.

- welke evolutie kende het landschap van het projectgebied?

Oorspronkelijk zal het gebied deel uitgemaakt hebben van een groot heidelandschap ontstaan in het vroeg-Holoceen en vermoedelijk nu en dan deels in gebruik geweest als landbouwgebied. Zeker tot in de 19de eeuw, zelfs begin 20ste eeuw maakte het gebied deel uit van de Boscheller Heyde (aanduiding op de Vandermaelenkaart uit de periode 1846-1854). Na 1950 wordt het gebied geleidelijk dener bebouwd. In de directe omgeving van het projectgebied werden vrijstaande woningen gebouwd, ook een school en een kerk en werden wegen aangelegd inclusief nutsleidingen. Enkel het projectgebied bleef tot heden gespaard van bouwactiviteit.

- welke evolutie kende het gebruik van het terrein?

Op de historische kaarten (Ferrariskaart, Atlas der Buurtwegen en Vandermaelenkaart) is het gebied nog ingetekend als heidegebied. Pas in de 20ste eeuw wordt het landbouwgebied terwijl in het meest zuidelijke deel een bos tot ontwikkeling kwam. Tot heden bleef het gebied in die toestand; deels bebost, deels weide/hoiland/akker.

- wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Door de grond te verkavelen zullen latere bodemingrepen voor het bouwen van woningen en aanhorigheden vernietigend zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en relictten.

5.2 Afweging van de onderzoeksmethodes

De beschikbare methodes binnen een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, veldkartering en geofysisch onderzoek zullen waarschijnlijk geen resultaten opleveren die kunnen opwegen tegen de kosten die ermee gepaard gaan:

Geofysisch onderzoek spoort weliswaar anomalieën in de bodem op maar aangezien er geen structuren in harde materialen, baksteen, natuursteen, verwacht worden zal dit eerder moeilijk interpreteerbare sporen opleveren die enkel geïnterpreteerd of gedetermineerd kunnen worden

door een ondersteunende ingreep in de bodem. Bovendien is deze methode duur en zullen de resultaten niet opwegen tegen de kosten.

Veldkartering: een veldkartering uitvoeren is onmogelijk gelet op de begroeiing op het terrein; hooiland en bos.

Landschappelijk bodemonderzoek is niet nodig aangezien er geen sporen zijn ernstige bodemopbouwverstorende activiteiten binnen het projectgebied. Mogelijk kunnen wel ploegsporen of andere spitsporen aangetroffen worden, maar die kunnen niet als bodemopbouwverstorend worden beschouwd.

Verkennd/waarderend archeologisch booronderzoek: het terrein zou indien het in een gradiëntzone zou liggen wel potentieel hebben voor steentijdsites. Maar gelet op de grote afstand tot een natuurlijke waterbron, waardoor het gebied ook ver buiten een gradiëntzone ligt, is er geen verwachting naar steentijdvondsten en is deze methode van onderzoek niet nodig.

Proefsleuven: gelet op het feit dat het terrein mogelijk kan behoord hebben tot het landbouwareaal van vroege- en/of late-landbouwsamenlevingen (metaaltijden tot vroege Middeleeuwen) en sporen die te koppelen zijn aan landbouwactiviteiten uit die perioden, is de meest aangewezen manier om het terrein archeologisch verder te waarderen en evalueren een proefsleuvenonderzoek. Ook het gebrek aan archeologische kennis in dit gebied kan gebaat zijn met een verdergezet archeologisch onderzoek om op die manier ook kenniswinst te vergaren voor een tot nu toe archeologisch quasi onbekende regio.

5.3 Advies

De meest aangewezen manier om het terrein landschappelijk en archeologisch te waarderen is om inzien een plangebieddekkend **proefsleuvenonderzoek** door middel van parallelle proefsleuven van 2 m breed over de volledige oppervlakte van het bedreigde terrein. De proefsleuven worden van zuidzuidoost - noordnoordwest georiënteerd, meegaand met het microreliëf van het terrein, een dalend terrein van zuid naar noord.

Ondanks het feit dat het bureauonderzoek geen directe indicaties opleverde met betrekking tot de archeologische verwachting, is het terrein mogelijk ooit deel geweest van het landbouwareaal van vroege- en/of late landbouwsamenlevingen (metaaltijden tot vroege Middeleeuwen) en kunnen er sporen die te koppelen zijn aan landbouwactiviteiten uit die perioden aangetroffen worden. Daarom is de meest aangewezen manier om het terrein archeologisch verder te waarderen en evalueren een proefsleuvenonderzoek. Ook het gebrek aan archeologische kennis in dit gebied kan gebaat zijn met een verdergezet archeologisch onderzoek om op die manier ook kenniswinst te vergaren voor een tot nu toe archeologisch quasi onbekende regio.

De verwachting naar sporen uit de periode vanaf de 18de eeuw tot heden kan uitgesloten worden aangezien er geen enkele aanwijzing aanwezig is op de historische kaarten voor bouwwerken of andere aanwijzingen van antropogene activiteit andere dan landbouw.

Indien tijdens deze prospecties voldoende aanwijzingen worden aangetroffen voor een archeologisch interessante site die kennisvermeerdering kan opleveren voor het gebied en de regio dan zal een vervolgonderzoek worden opgelegd in de vorm van een archeologische opgraving hetzij binnen een afgebakende zone, hetzij over heel de oppervlakte van het bedreigde terrein. Dit is echter pas mogelijk na bekrachtiging van een nota archeologie met de resultaten van het archeologisch vooronderzoek gekoppeld aan een programma van maatregelen.

Fig. 21: voorstel van inplanting van de proefsleuven

6. Synthese

6.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

zie 1.2.4

6.2 Samenvatting niet-gespecialiseerd publiek

Het projectgebied is gelegen aan de Kruisdijk in het gehucht Wauberg, gemeente Peer. Het betrokken kadastraal perceel wenst men te gaan verkavelen. Aangezien het perceel groter is dan 3000 m² is een archeologisch onderzoek verplicht. Het projectgebied ligt op de rand van een helling van het Kempens Plateau op een gemiddelde hoogte van +75m TAW. Het terrein daalt licht van zuid naar noord en is gesitueerd in de “kern” van het gehucht Wauberg. Tot eind 19de eeuw, begin 20ste eeuw was het gebied eel van een uitgestrekt heidegebied, de Bosscheller Heyde. Pas na 1950 raakt het ingesloten in de bebouwde kern van het gehucht. Bodemkundig is het een matig nat gebied en hydrografisch is het een zone die op meer dan 1 km afstand gelegen is van een natuurlijke waterbron. Ten westen van het projectgebied ligt de vallei van de Dommel. In de wijde omgeving van het projectgebied zijn geen archeologische vondsten bekend. Ondanks dat zou het gebied toch archeologische sporen kunnen verborgen houden maar dan meer dan waarschijnlijk sporen die te maken hebben met landbouwactiviteiten mogelijk uit de periode van de Metaaltijden tot en met de vroeg Middeleeuwen. Omwille van het feit dat het gebied in een archeologisch onbekende regio gesitueerd is en omdat er – zij het een matige - verwachting is naar archeologische sporen is de meest aangewezen manier om het terrein verder archeologisch te evalueren een proefsleuvenonderzoek. Het gebrek aan archeologische kennis in dit gebied kan gebaat zijn met een verdergezet archeologisch onderzoek om op die manier ook kenniswinst te vergaren voor een tot nu toe archeologisch quasi onbekende regio.

7. Bibliografie

Uitgegeven Bronnen

ADRIAENSEN, J. en VERRIJCKT, J., 2022, Bewoningssporen uit de IJzertijd. Eindrapport van de opgraving aan Mussenburgveld, Bree, Beerse
(<https://id.erfgoed.net/archeologie/eindverslagen/1812>)

BAEYENS, L. en SANDERS, J., 1987, Bodemkaart van België, Verklarende tekst bij het kaartblad Gestel (Waterschei) 63W, Gent

DE GEYTER, G., VANDENBERGHE N. & GULLENTOPS F., 1995, - Kaartblad 17 MOL. *Toelichtingen bij de geologische kaart van België -Vlaams Gewest*. Belgische Geologische Dienst en Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, Brussel.

DONDEYNE, S., L. VANIERSCHOT, R. LANGOHR, E. VAN RANST EN J. DECKERS, 2015: *De grote bodemgroepen van Vlaanderen. Kenmerken van de “Reference Soil Groups” volgens World Reference Base*. Departement Leefmilieu, Natuur & Energie.

BAUWENS-LESENNE, M. 1968, Oudheidkundige repertoria VIII, Bibliografisch repertorium van de oudheidkundige vondsten in Limburg, behoudens Tongeren-Koninksem (vanaf de vroegste tijden tot de Noormannen), Brussel

VAN RANST, E. en SYS, C., 2000, Eénduidige legende van de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1: 20000). VLM

VAN DE KONIJNENBURG, R. en DONDEYNE, S., 2012, Archeologische opgraving site: Overpelt - Ringlaan / Veldstraat / Bleekveldstraat: eindverslag, HAAST-rapport 2012-08, Bree

VAN DE KONIJNENBURG, R. en JANSSEN, J., 2017, Meeuwen-Gruitrode, Hoogstraat/Kruisstraat), Archeologienota na proefsleuvenonderzoek, HAAST-rapport 2017-34, Bree, D/2017/12654/34 (<https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/3824>)

Geraadpleegde websites:

Databank Ondergrond Vlaanderen: <https://dov.vlaanderen.be>
www.geopunt.be
www.onroerenderfgoed.be
<https://geo.onroerenderfgoed.be>
www.cartesius.be
http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE%5D (kadasterplannen – cadgis viewer)
<https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/metaaltijden/archeodistricten/kempen>
<https://oar.onroerenderfgoed.be>

8. Figurenlijst

COVERFOTO: het projectgebied, kijkrichting no-zw

Fig. 1: Bounding Box

Fig. 2: Situering van het onderzoeksgebied op het kadasterplan, situatie 15/03/2022 (cadgis viewer grand public)

Fig. 3: Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart 1/10.000. © NGI & cartoweb

Fig. 4: gegeoreferereerd inplantingsplan van de verkaveling

Fig. 5: verkavelingsplan zoals aangereikt

Fig. 6: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM DHMV_II_DTM_RAS_1M op projectgebiedschaal. © Geopunt

Fig. 7: Situering van het onderzoeksgebied op het multidirectionale hill shademodel 0,25 m © Geopunt

Fig. 8: Situering van het projectgebied op het DHM LIDAR_DHMV_II_DTM_RAS_1M op macroschaal ©geopunt.be

Fig. 9: Hydrografische situering van het projectgebied © Geopunt

Fig. 10: Situering van het plangebied op de tertiairgeologische kaart

Fig. 11: Situering van het plangebied op de quartairgeologische kaart

Fig. 12: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens Belgische Classificatie © Databank Ondergrond Vlaanderen.

Fig. 13: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens de WRB © Geopunt.

Fig. 14: Het onderzoeksgebied op de bodembedekkingskaart opname 2018. © Geopunt.

Fig. 15: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart. © NGI en Geopunt.

Fig. 16: Situering van het onderzoeksgebied op detailplannen van de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840). © Geopunt

Fig. 17: Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854). © NGL

Fig. 18: Luchtfoto's 1971 – 2021 © Geopunt.be

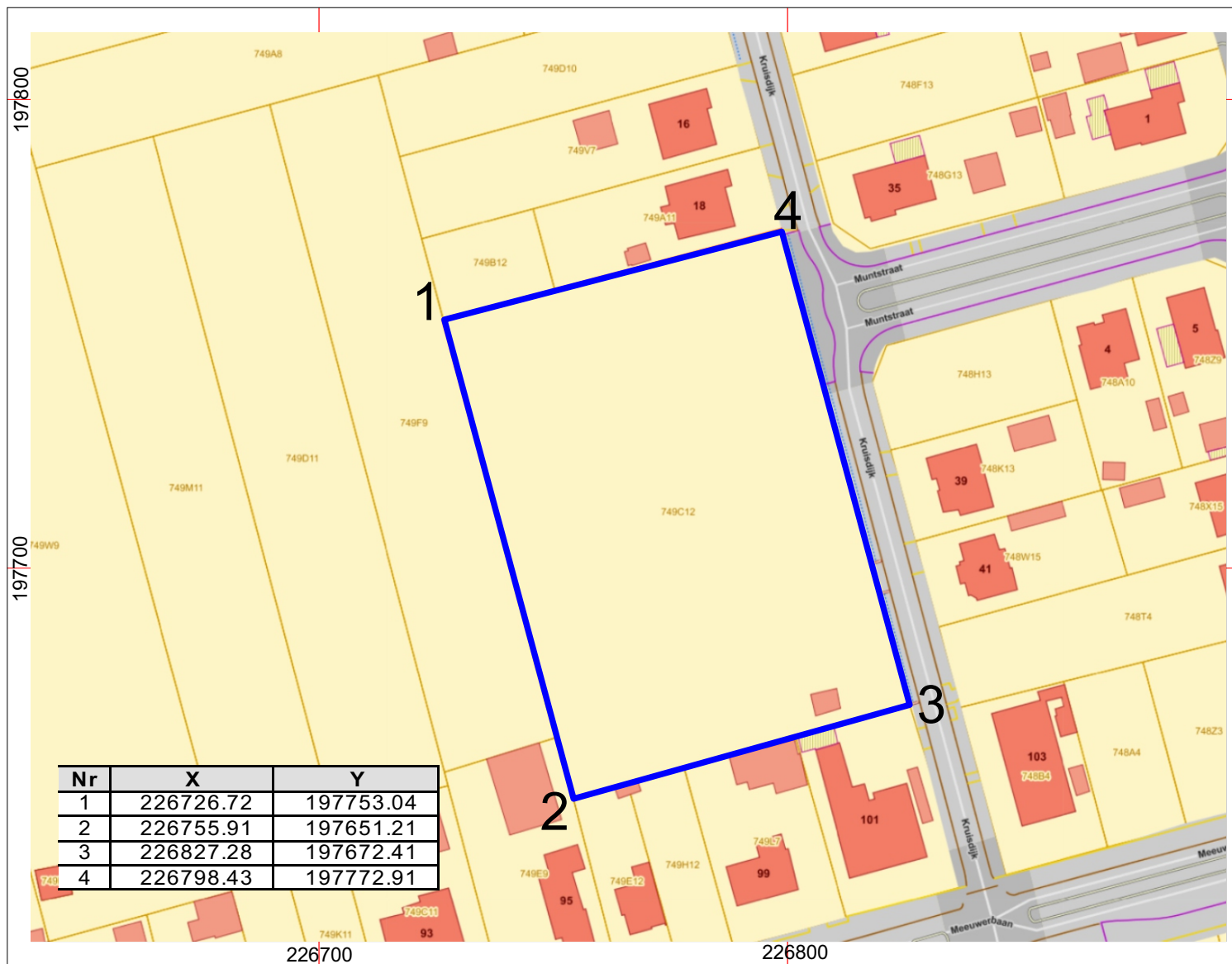
Fig. 19: Archeologische situering van het projectgebied, bron: geo.onroerenderfgoed.be

Fig. 20: Verstoorde zones, basis luchtfoto uit 2020 © geopunt.be

Fig. 21: voorstel van inplanting van de proefsleuven

9. Bijlagen

plannr	Type plan	Onderwerp	Analoog/digitaal	datum
1	PLAN	Bounding box	Digitaal	2022
2	PLAN	Kadasterplan	Digitaal	2022
3	KAART	Topografische kaart	Digitaal	2022
4	PLAN	Verkavelingsplan gegeorefereerd	Digitaal	2022
5	PLAN	Verkavelingsplan zoals aangereikt	Digitaal	2022
6	KAART	Digitaal hoogtemodel	Digitaal	2014
7	KAART	Multidirectionale hill shade model 0,25 m	Digitaal	2022
8	KAART	Digitaal hoogtemodel	Digitaal	2014
9	KAART	Hydrografische kaart	Digitaal	2022
10	KAART	Tertiairgeologische kaart	Digitaal	20..
11	KAART	Quartaairgeologische kaart	Digitaal	20..
12	KAART	Bodemkaart van België	Digitaal	
13	KAART	Bodemkaart WRB	Digitaal	2014
14	KAART	Bodembedekkingskaart	Digitaal	2018
15	KAART	Ferrariskaart	Analoog	1771-1775
16	KAART	Atlas der Buurtwegen	Analoog	1845
17	KAART	Vandermaelenkaart	Analoog	1846 - 1854
18	LUCHTFOTO	OPNAME 1971, 1986, 2003, 2013, 2018, 2019, 2020 en 2021	Analoog / digitaal	1971 - 2021
19	KAART	Centraal archeologische inventaris	Digitaal	2022
20	PLAN	Verstoorde zones	Digitaal	2022
21	PLAN	Voorstel inplanting proefsleuven	Digitaal	2022

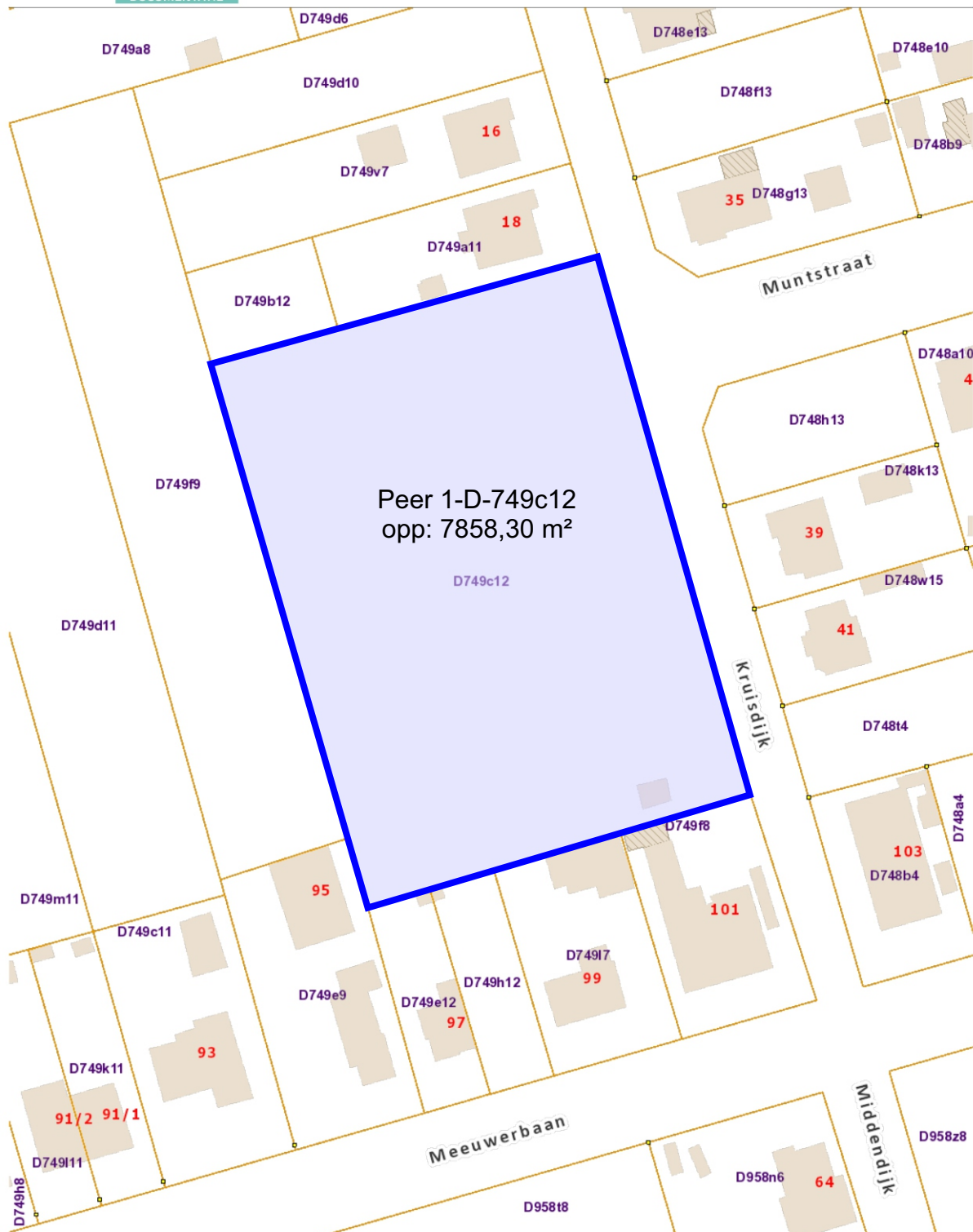
Federale
Overheidsdienst
FINANCIEN

PATRIMONIUM-
DOCUMENTATIE

Uittreksel uit het kadastraal percelenplan

Gecentreerd op:
PEER 1 AFD

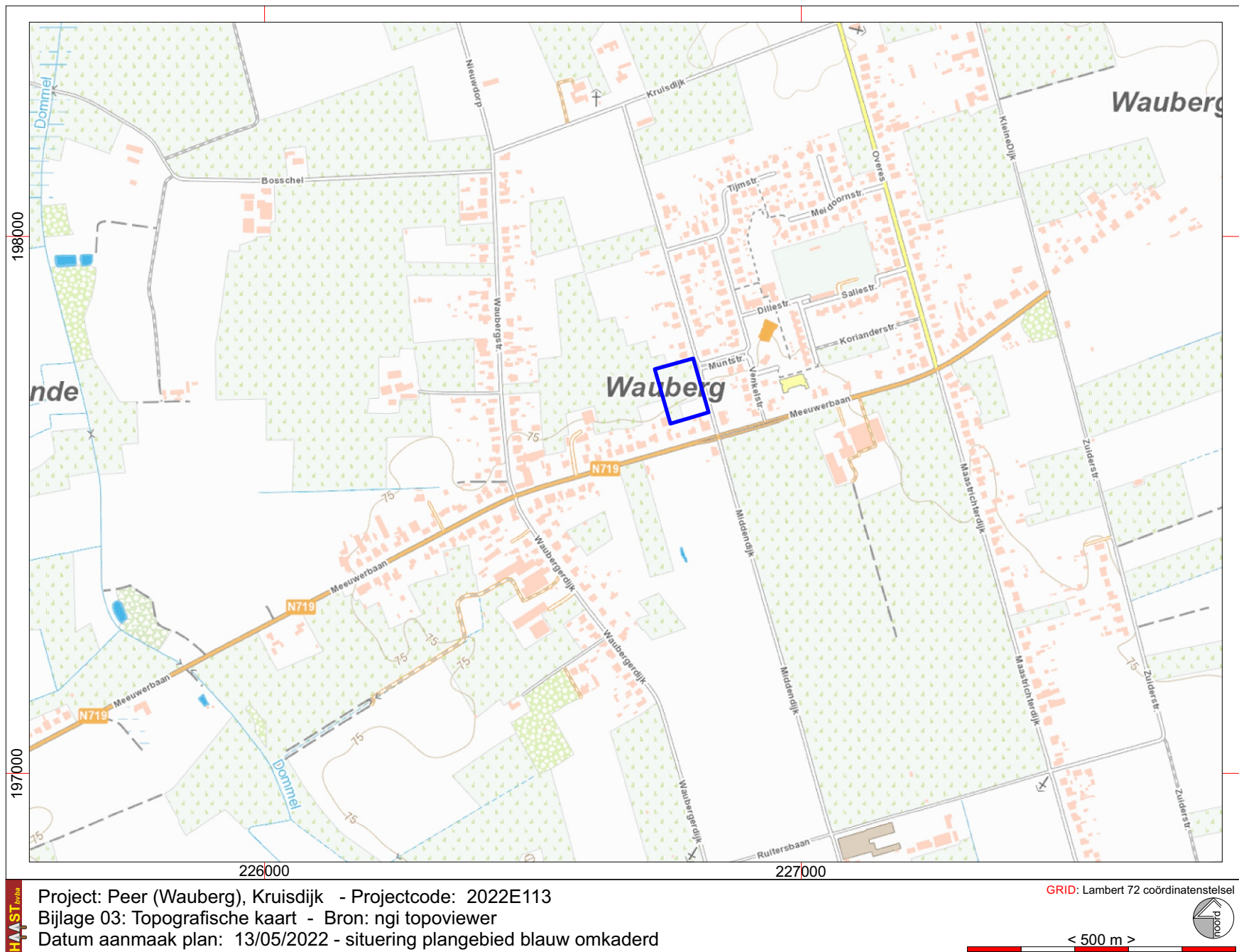
Meest recente toestand
Aangemaakt op 08/05/2022
Schaal: 1 : 1000

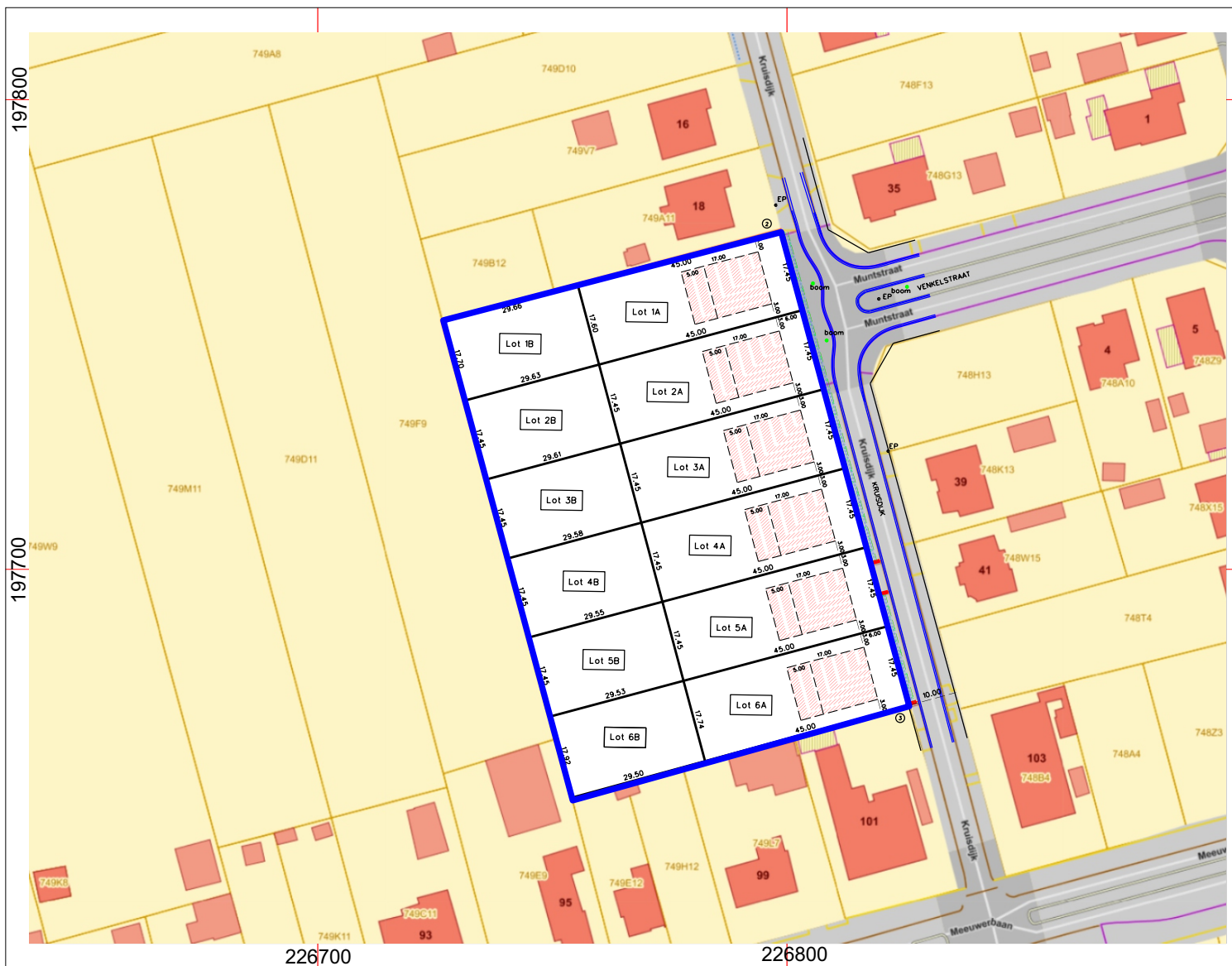

De AAPD is de auteur van het kadastraal percelenplan en de producent van de databank waarin deze gegevens zijn opgenomen en geniet de intellectuele eigendomsrechten opgenomen in de Auteurswet en de Databankenwet. Vanaf 01/01/2018 worden de gebouwen op het kadastraal percelenplan geleidelijk vervangen door een dataset (= Bpn_Rebu oftewel Gebouwen(gewesten)) beheerd door de gewesten. De AAPD zal dan niet langer verantwoordelijk zijn voor de voorstelling van de gebouwen op het kadastraal percelenplan

Project: Peer (Wauberg), Kruisdijk - Projectcode: 2022E113
Bijlage 02: kadasterplan - Bron: cadgis viewer
Datum aanmaak plan: 13/05/2022 - situering plangebied blauw omkaderd

PROVINCIE LIMBURG

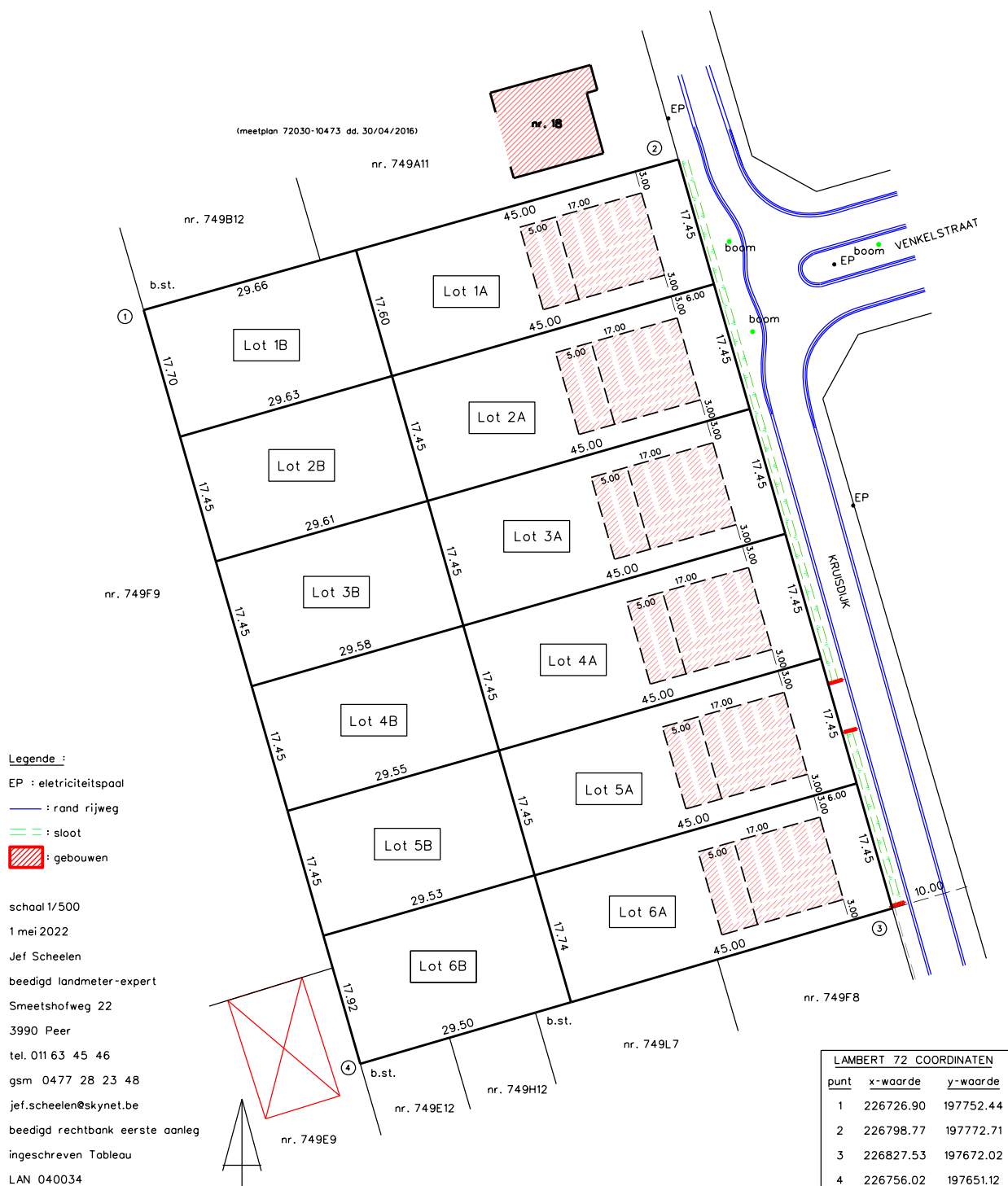
STAD PEER

Iste Afdeling Sectie D

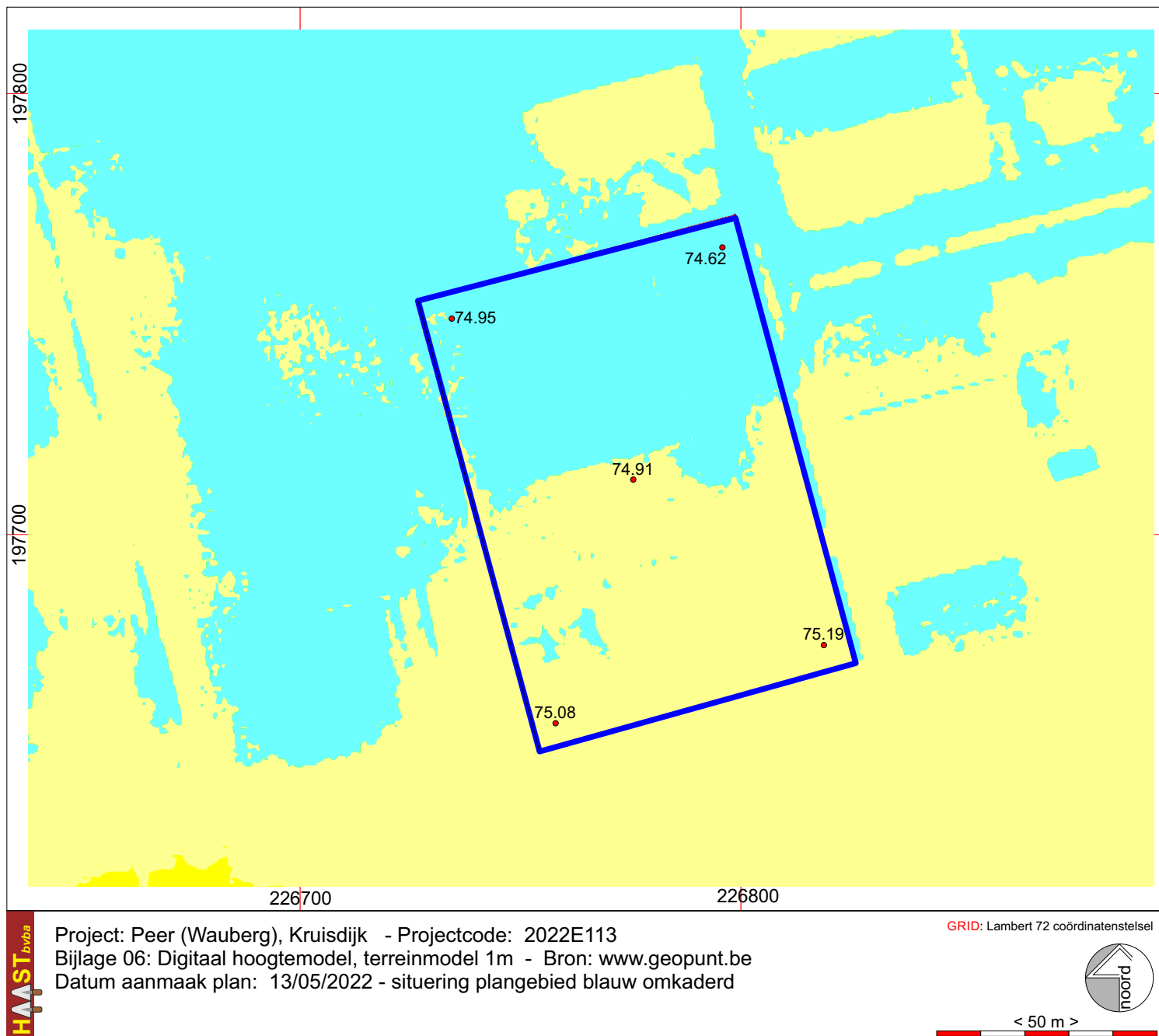
VERKAVELINGSVOORSTEL

Lot 1A - nr. 749C12/deel - opp. 07a 89ca
 Lot 2A - nr. 749C12/deel - opp. 07a 85ca
 Lot 3A - nr. 749C12/deel - opp. 07a 85ca
 Lot 4A - nr. 749C12/deel - opp. 07a 85ca
 Lot 5A - nr. 749C12/deel - opp. 07a 85ca
 Lot 6A - nr. 749C12/deel - opp. 07a 92ca

Lot 1B - nr. 749C12/deel - opp. 05a 23ca
 Lot 2B - nr. 749C12/deel - opp. 05a 17ca
 Lot 3B - nr. 749C12/deel - opp. 05a 16ca
 Lot 4B - nr. 749C12/deel - opp. 05a 16ca
 Lot 5B - nr. 749C12/deel - opp. 05a 15ca
 Lot 6B - nr. 749C12/deel - opp. 05a 26ca

Project: Peer (Wauberg), Kruisdijk - Projectcode: 2022E113
 Bijlage 05: verkavelingsplan zoals aangereikt
 Datum aanmaak plan: 13/05/2022

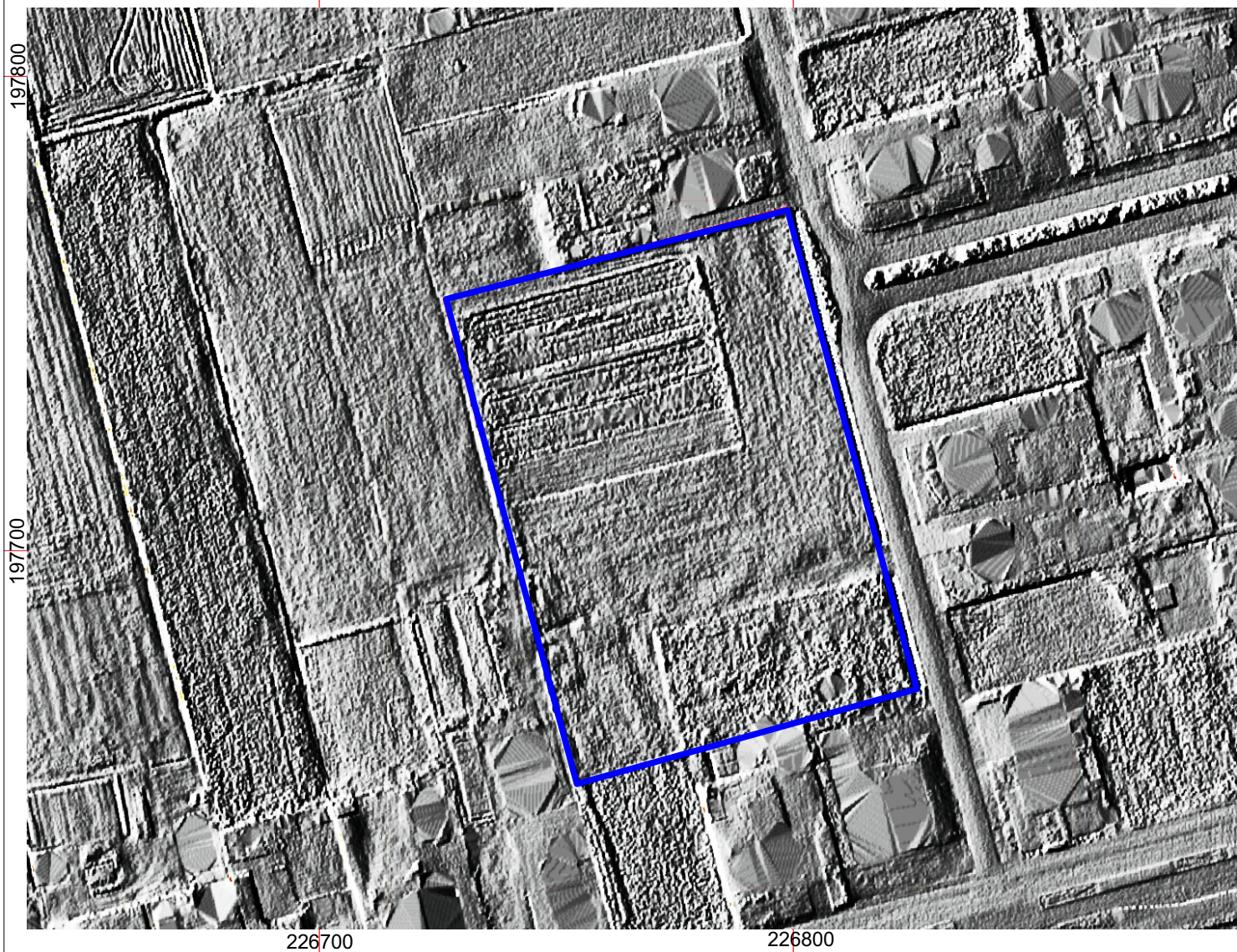

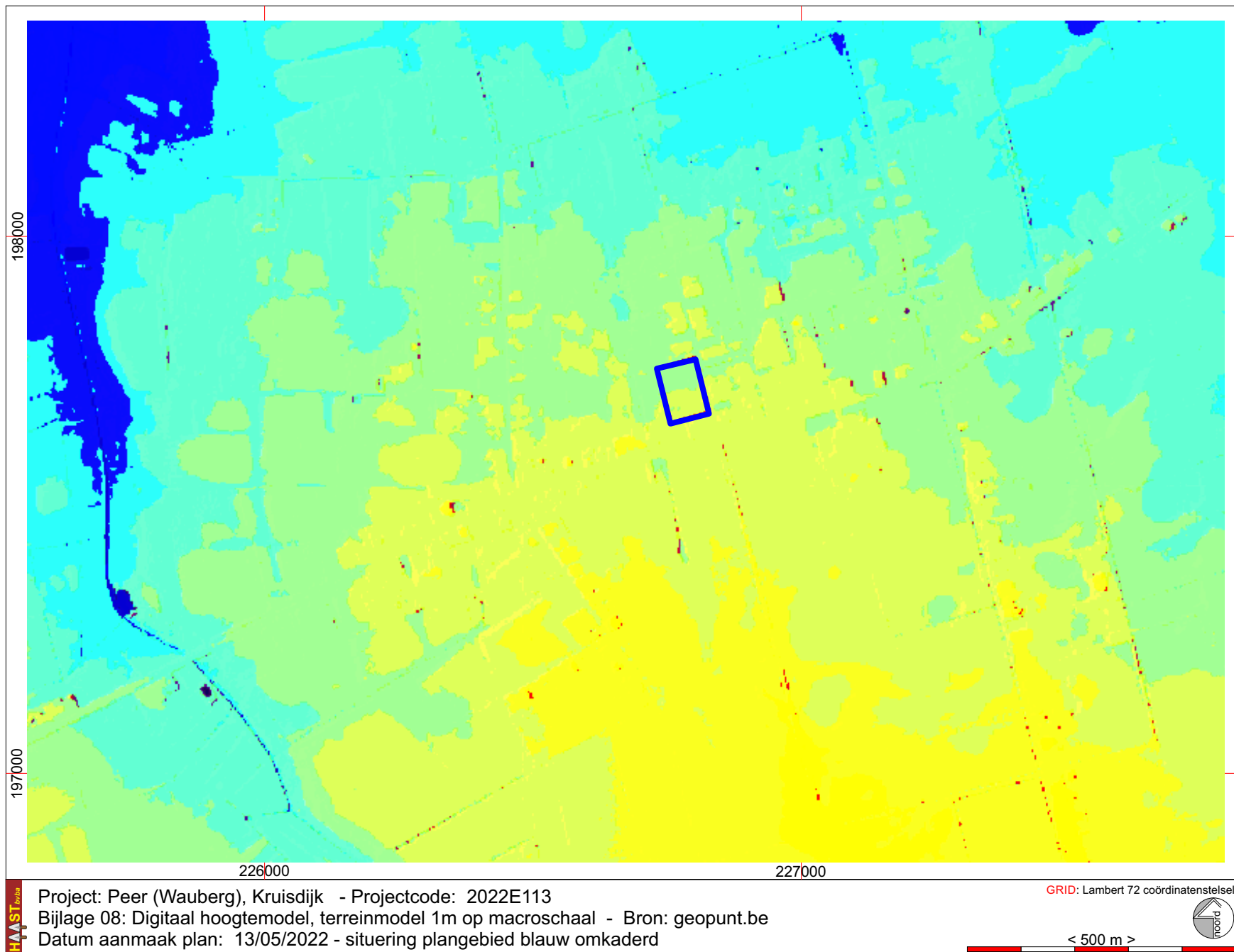
Project: Peer (Wauberg), Kruisdijk - Projectcode: 2022E113
Bijlage 06: Digitaal hoogtemodel, terreinmodel 1m - Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 13/05/2022 - situering plangebied blauw omkaderd

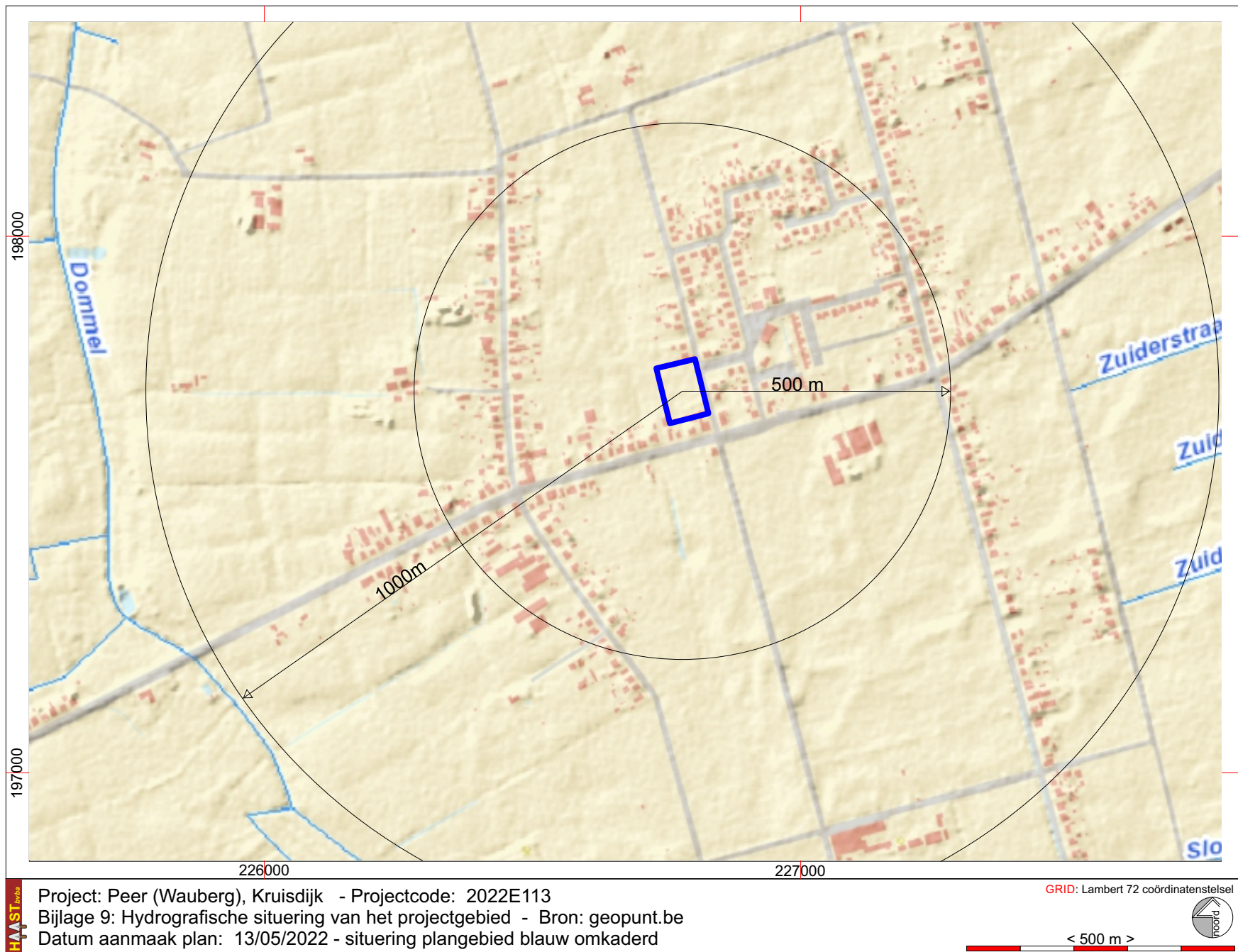
GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

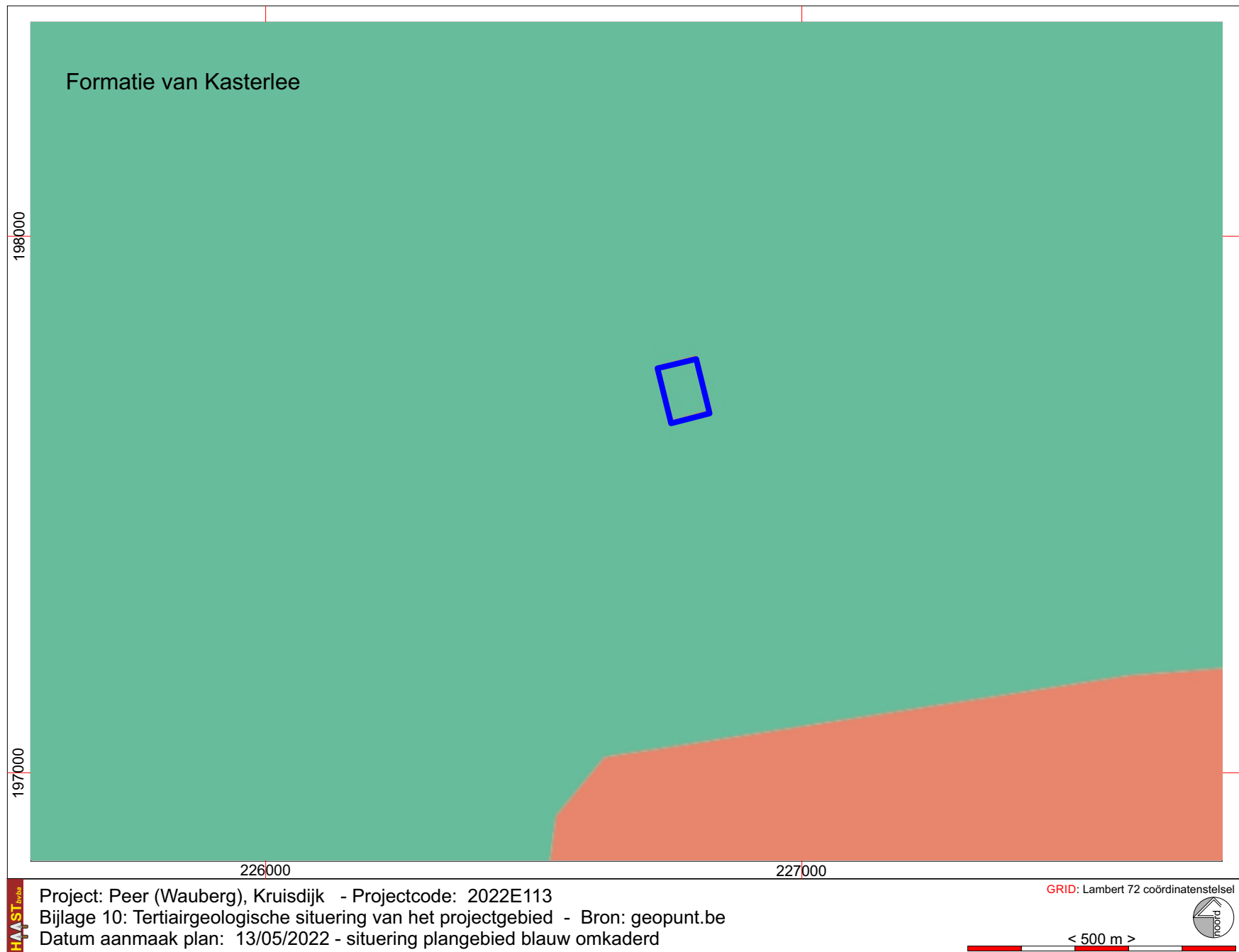

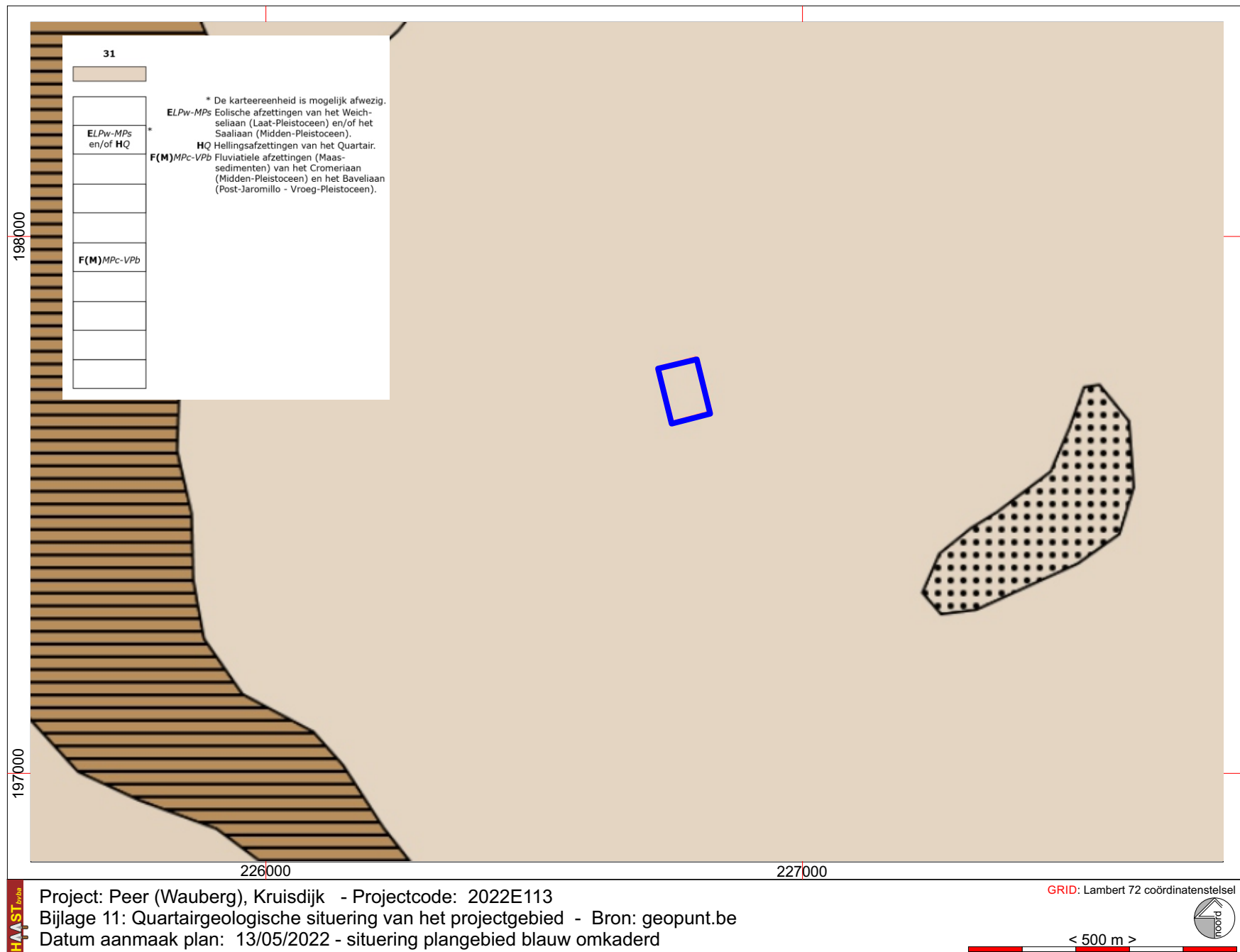
< 50 m >

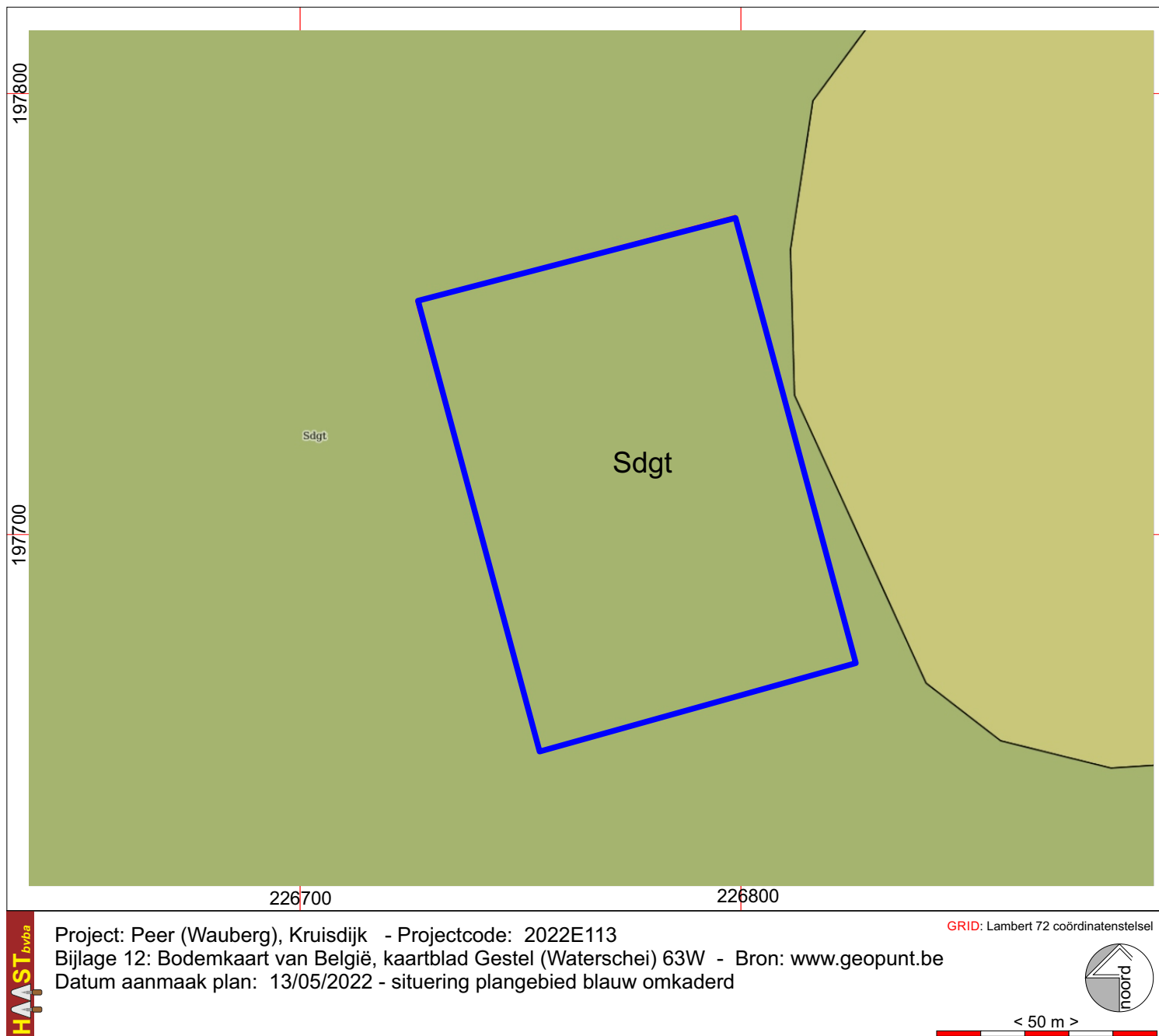

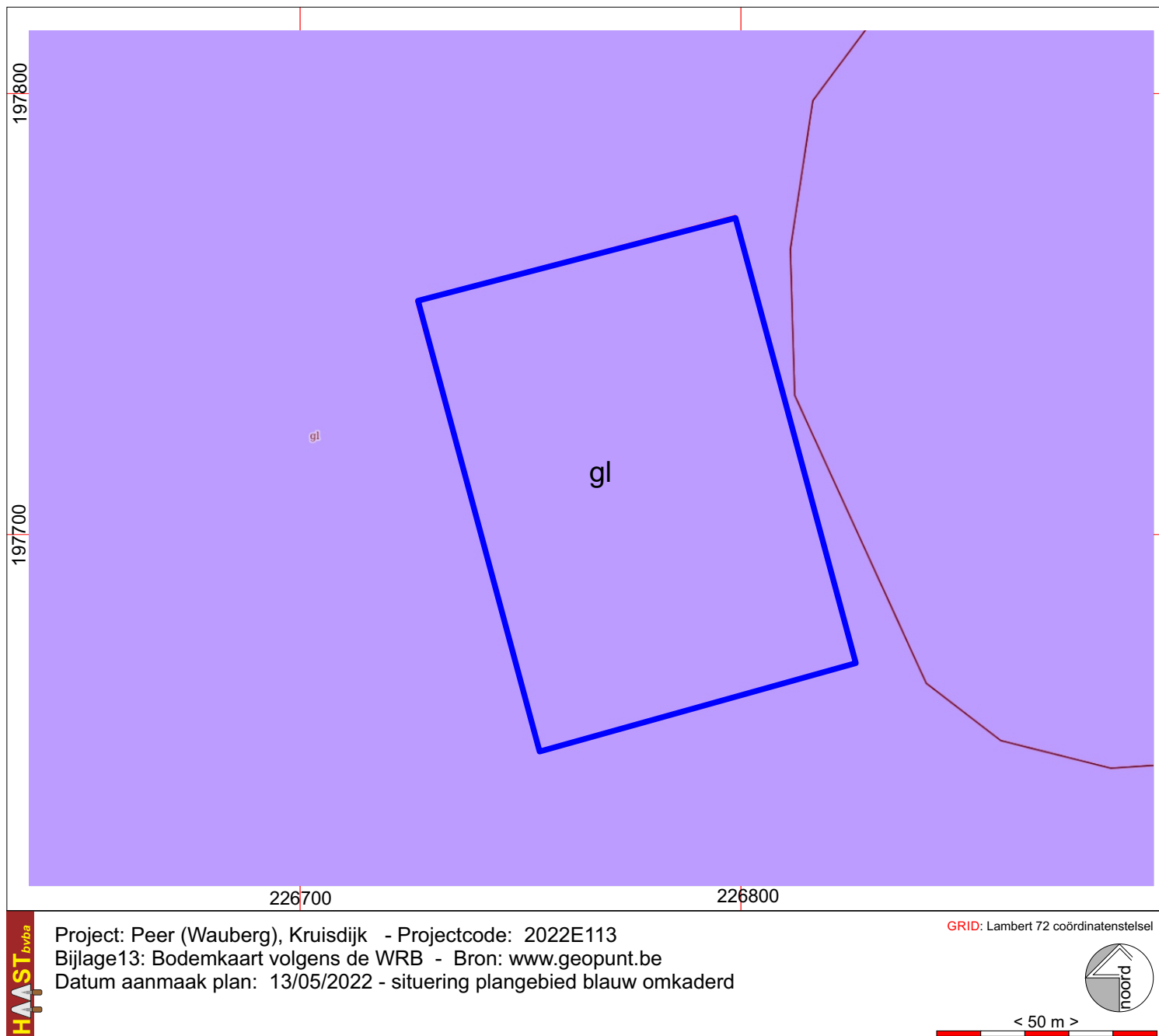

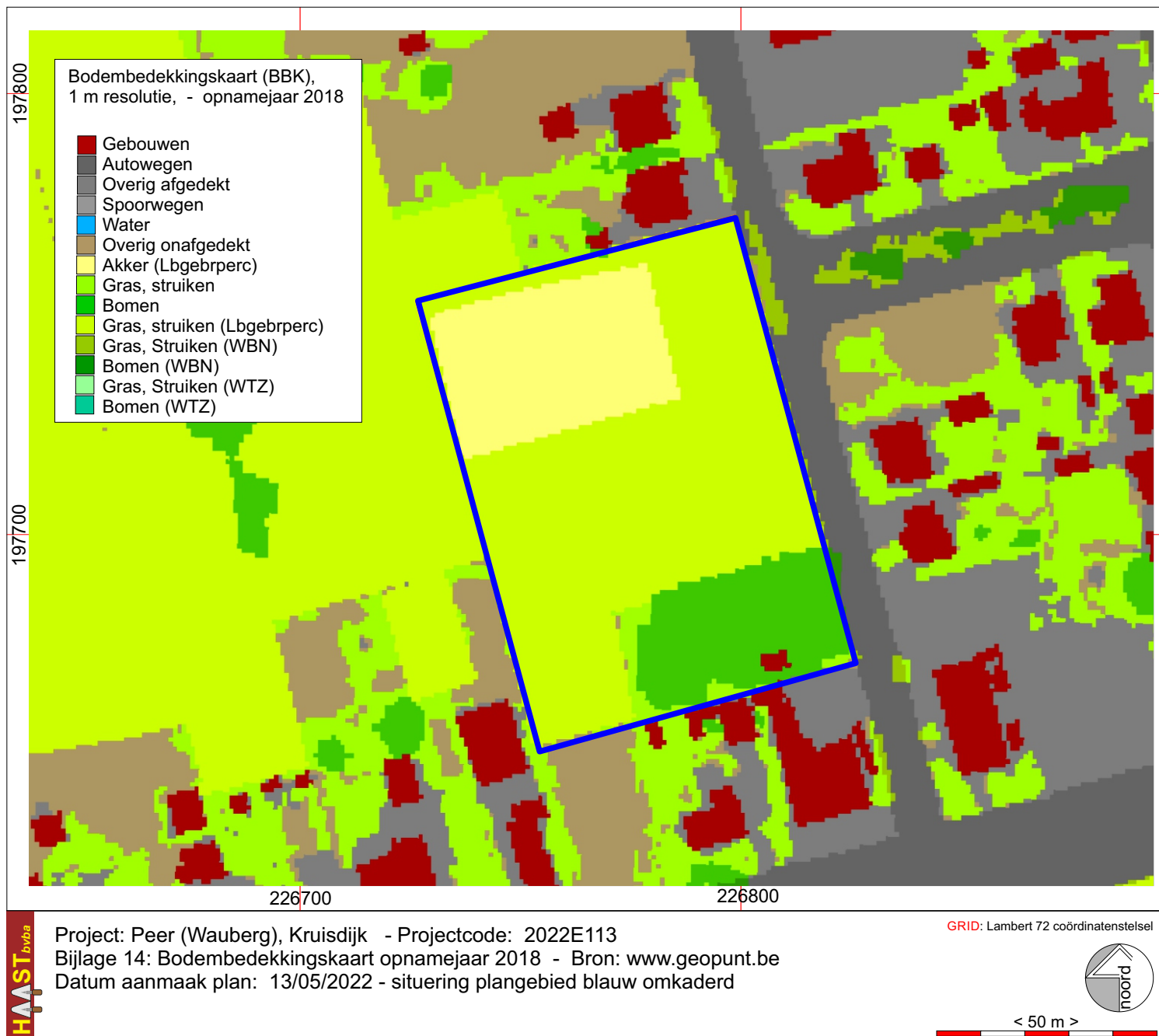

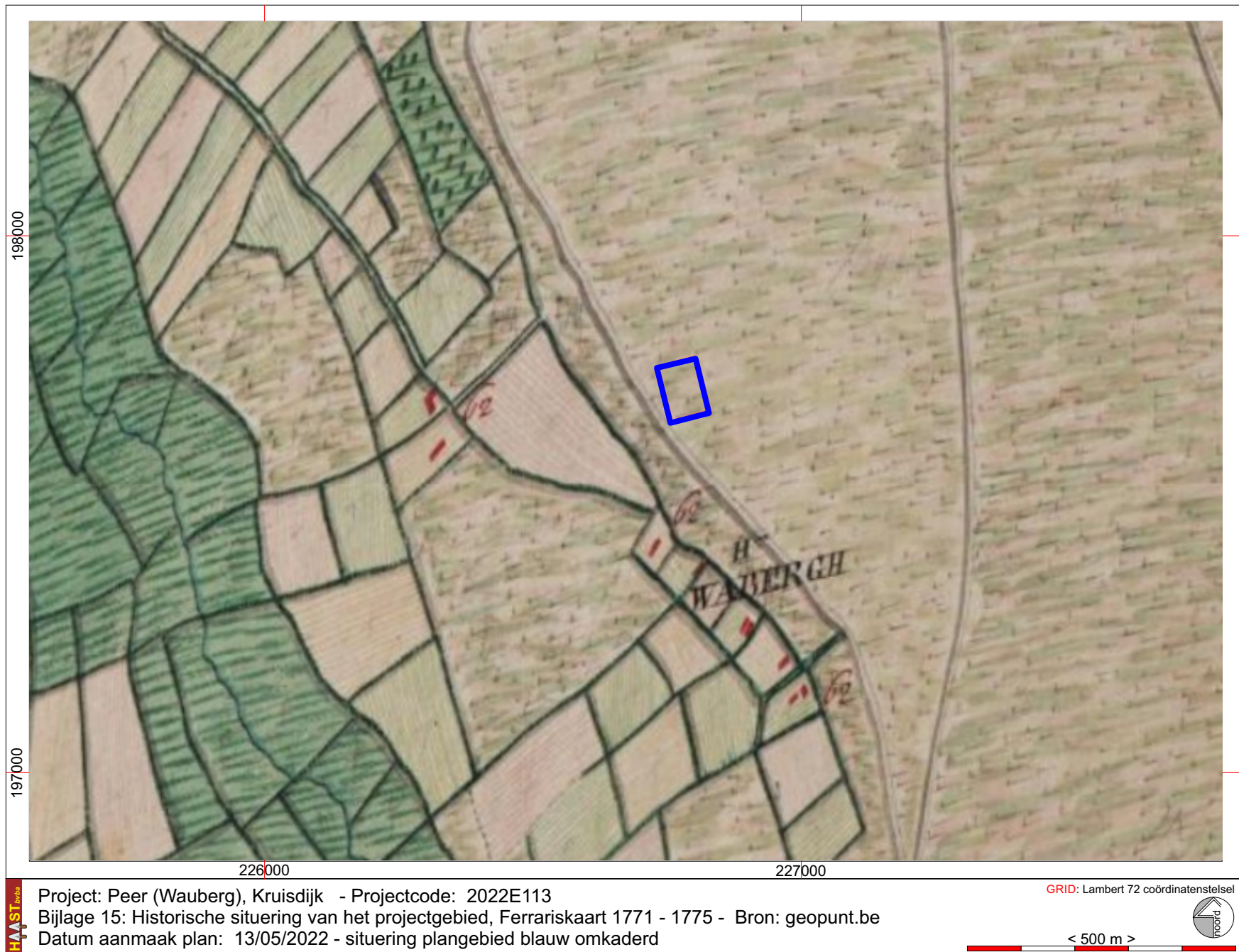

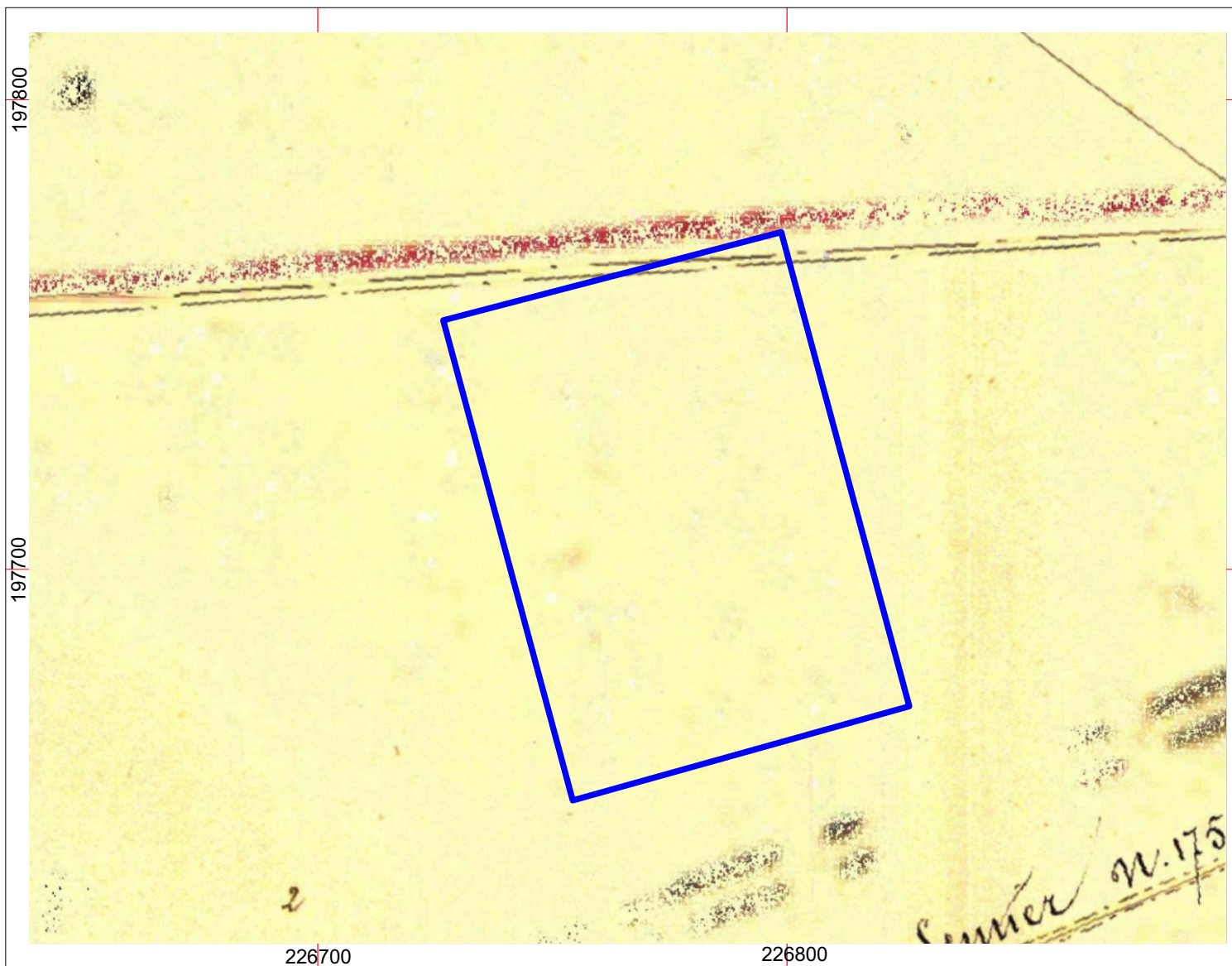

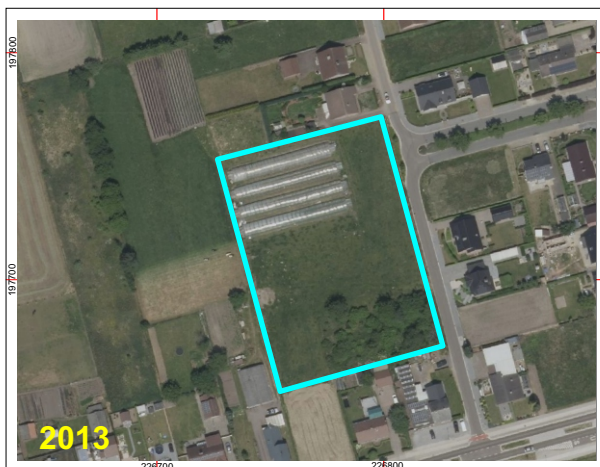

HAAS bvba

Project: Peer (Wauberg), Kruisdijk
Projectcode: 2022E113

Bijlage 01: Luchtfoto's, opnamejaren 1971, 1986, 2003, 2013, 2018, 2019, 2020 en 2021

Bron: www.geopunt.be
Datum aanmaak plan: 13/05/2022
situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 100 m >

